

REDAKTORIAI ANT MEŠKERĖS...

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos vardas kai kam, matyt, neduoda ramybės, lyg krislas akyje. Tokie "kankiniai" jieško progos bent įgelti šioje organizacijoje veikiantiems asmenims.

Prieš kiek laiko Naujienose pasirodė straipsnelis iš Waterburfo, kuriame buvo reiškiamas didelis "susirūpinimas", esą ALTS pirmininkas ir sekretorius per jų vedamą lietuvių radijo valandėlę garsina komunistų rengiamą gegužinę! Vėliau ten pasirodė ir paaiškinimai bei išsiskūnijimai dėl to straipsnelio.

Mat, pasirodo, garsinta buvo gegužinė ne kokios nors komunistinės organizacijos, bet vieno iš Waterburio lietuvių klubų, kuris, tiesa, nėra pasižymėjęs lietuviškų reikalų rėmimu, bet kurį komunistų organizacija laikyti irgi nėra pamato. Jo narių tarpe esą nemaža katalikų papirpjos narių, žinomų Waterburio lietuvių profesionalų ir net vienas lietuvis, žymus vietos policijos pareigūnas. Garsinimas vyko tarp kitų komercinių skelbimų.

Apie šį "komunistinio parengimo" garsinimą po kiek laiko pasirodė straipsnelis ir Vieniūbėje, kur tūlas "Pašalietis" irgi reiškė savo pasipiktinimą, pridėdamas ir "susirūpinimą", kur, girdi, Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos vadai nuves organizaciją, jeigu jie per radiją ragina tautiečius remti "stalinų parengimą"... Maža to — tas "Pašalietis" išreiškė ir didelį susirūpinimą Sąjungos vidaus reikalais: kodėl lig šiol niekur nebuvo Sąjungos seimo nutarimai, kiek ten buvę surinkta aukų, kas su jomis padaryta ir t.t. Esą, Sąjungos skyriai, kurie neturėję seime delegatų, ligi šiol nežino, ką seimas nuveikęs ir t.t.

Šia proga iš Waterburio mums rašo:

"Nelabai stebimės, kad tokį prasimanymą kažkas paskelbė Naujienose, bet stebimės, kaip jis galėjo pasirodyti Vieniūbėje, kurios redaktorius kaip tik neseniai pats Waterburyje lankėsi, ALTS pirmininką gerai pažįsta, rodos, čia būdamas, net nemaža jo pagalba naudojosi, žino kokios čia yra organizacijos ir, galvės (ar sukūręs?), kokio "pašaliečio" raštelį, pats galėjo susivokti, kad čia prasimanymas. Pašaliečio lūpmis skelbiamas, esą, ALTS seimo nutarimai nepaskelbti, niekas nežino, kas ten įvyko. Tuo tarpu visiems, kurie seka atitinkamą spaudą, apie ALTS seimą ir jo nutarimus viskas yra gana gerai žinoma, kadangi apie tai spaudoje buvo gana plačiai rašyta. Be to, ALTS valdyba po seimo visiems skyriams, taigi ir tiems, iš kurių nebuvo seime delegatų, jau esanti išsiuntinėjusi net du aplinkraščius, kuriuose labai plačiai painformuota ne tik apie tai, kas buvo seimo metu, bet ir po seimo. Kai kurių dalykų pašaliečiams galėtų nei nerūpėti, jei jiems apie tai ir nebuvo pranešta."

Tai "žvejojimas" padrumstuose visuomeniniuose vandenyse. Bet vienintelės "žuvys", kurios šiuo atveju yra pakliuvusios ant



DIRVA

THE FIELD

The Ohio War History
Commission
Ohio State Museum
COLUMBUS, OHIO

LIETUVIŲ — LATVIŲ BENDRA VEIKLA

Latvių — Lietuvių Vieniūbės Clevelando skyriaus visuotinis narių susirinkimas š. m. rugsėjo 30 d. 11:30 val. Lietuvių salėje (apačioje). Dienotvarkėje valdybos rinkimai, Latvijos nepriklausomybės sukakties minėjimas ir kiti klausimai. Nauji nariai gali įstoti prieš susirinkimo pradžią. Susirinkimas bus teisėtai atsilankius bet kokiam narių skaičiui.

Latvių Spaudos draugijos Amerikoje valdyba (pirmin. rašyt. ir redaktorius Olgeris Liepinis, nariai: rašyt. Emilis Skujeniekas ir Eriks Raisteris ir žurnalistas Janis Porietis ir Osvaldas Akmentinis) baigia sudaryti tų latvių autorių be-
letristikos kūrinių sąrašą, kurie būtų paeiliui verčiami lietuvių kalbon, tikslu sistemingai supažindinti lietuvių visuomenę su latvių literatūra. Vertimai bus spausdinami lietuviškoje periodikoje ir, jei atsiras galimybių, išleidžiami atskirose knygose ir antologijose.

Buenos Airese įsteigtas latvių — Lietuvių Vieniūbės skyrius, kurio veikimo plotas tuo tarpu apima visą Argentą. Skyriaus pirmin. išrinktas F. Gaišais, Argentinos latvių sąjungos pirmininkas susirgo. Valdyboje: Argentinos lietuvių Balso red. K. Norkus, F. Vaitkevičius, M. Sivilis, L. Straupe de Romanovskas. Revizijos komisijoje: D. Kreile, J. Pipris ir J. Pocevicente de Burokas.

Išsteigtas Argentinos skyriui, realizuotas LLV planas, padaryti šią organizaciją globalę. Dabar visos emigracijos šalyse veikia LLV krašto pirmininkai ir įsteigti LLV skyriai. Ateityje manoma sukurti ir estų — lietuvių ir estų — latvių draugijas, kad suburtomis jėgomis, kaip tai jau daug kur praktikoje daroma, organizuotai skatinti Baltijos vienybę kovoje už tautų išlaisvinimą.

Leidykla Walter Dorn, Bremenė, Vokietijoje, Baltijos universiteto prof. Z. Viteno (latvio) iniciatyva, pradėjo leisti seriją "Europos prozos meistrai". (Meister der europaischen Erzählung). Kiekvienas tomas apima apie 300 pusl. ir jo kaina 5-7 markės. Išleisti šie tomai: vokiečių, portugalų, ispanų ir anglų. Artimoje ateityje numatyti išleisti prancūzų, italų ir rusų tomai. Ruošiamas Baltijos autorių rinkinys, kuriame maždaug po 100 pusl. numatyta lietuviams, latviams ir estams.

BUVĘ KALINIAI REMIA INVALIDUS

Chicagos lietuvių — buvusių politinių kalinių draugija per gen. V. Nagių Lietuvos nepriklausomybės karo invalidams sušelpi atsiuntę 50 dolerių — visą savo draugijos išdą... Ar negalėtų tuo gražiu pavyzdžiu pasiekti ir kitos organizacijos, ypač tos, kurios, sako kartais net ir atliekamų pinigų turinčios, pvz., kaikiurės klubai, "Am. Legiono postai ir kt. Ypač Amerikos Lietuvių Legiono stipresniesiems postams labai pritiktų atkreipti dėmesį į šį reikalą.

LAIKRODŽIUS ATGAL!

Visur, kur pavasarį buvo pereinama į vadinamą vasaros ("Dienos šviesos taupymo") laiką, šį sekmadienį, antrą valandą ryto, laikrodžiai pasukami vieną valandą atgal, tai yra gražinamas normalus (standartinis) laikas.

Lietuvių ir lenkų protestas

Prieš neapgal votą tarptautinio įstatymo sumanymą

Sekmadienio "New York Times" savo pirmajame puslapyje išsidėjo žinią iš Jungtinių Tautų apie lietuvių ir lenkų protestą dėl projektuojamo tarptautinio įstatymo, draudžiančio organizuoti, toleruoti teroristinius veiksmus arba vesti civilinį karą svetimoje teritorijoje. Pačioje pradžioje pabrėžiama, kad tos protestuojančios organizacijos — Amerikos Lietuvių Taryba ir Amerikos Lenkų Kongresas — čia turi galvoje, jog to įstatymo priėmimo atveju nelegalia bus laikoma visa veikla, šiuo metu Lenkijoje ir Pabaltijo kraštuose nukreipta prieš bolševikus. Kadangi dabar tenai bolševikai vykdo tautų žudymą, tai tuo pačiu ir šis įstatymas, jeigu jis būtų priimtas, tarptautiniu mastu pažeistų tų pačių Jungtinių Tautų jau priimtąją Tarptautinę Genocido Konvenciją.

Amerikos Lietuvių Tarybos memorandumė, įteiktame jungtinio štabo viršininkui gen. Omar N. Bradley, laikraštis sako, prašoma, kad suinteresuotų valstybių atstovams ir grupėms būtų leista tuo klausimu pareikšti savo nuomonę ne tik išeinant iš bendro karinio saugumo po-

žiūrio, bet ir paskiro, ryšium su tragiška padėtimi strategiškai svarbioje Pabaltijo srityje. Lenkai laiške, nusiųstame Atstovų Rūmams sako, kad, įstatymo priėmimo atveju, bus palaužta bet koks laisvės judėjimas tautų, kurios šiuo metu yra Sovietų Sąjungos pavergtos.

Toliau "New York Times" pabrėžia, kad lietuviai ir lenkai dėl tokio tarptautinio įstatymo projekto kaltina 1948 m. JAV buvusį Rumunijos įgaliotą ministrą Vespasian V. Pella, kaip jo inspiratorių. Betgi, toliau sakoma, jog pats V. Pella, dabar gyvenęs New Yorke, aiškinasi, jog įstatymas numato pasmerkti tik tai panašią akciją, kuri buvo savo metu Graikijoje, bet jokių būdu jis neina prieš tikrosios laisvės pagrindžio kovą. V. Pella taip pat tvirtina, kad

šio įstatymo inspiratorius yra Jungtinių Tautų teisių komisijos ekspertas prof. J. Spiropoulos, kuriam buvo savo metu pavesta tirti Graikijoje civilinio karo reikalą. JAV atstovas prof. Hudson, esą, taip pat šį įstatymo projektą remia, nors jis pats, New York Times pranešimu, atsisakęs ką nors tuo reikalu pareikšti.

Šio įstatymo projektas, kaip žinia, bus svarstomas ateinančioje Jungtinių Tautų pilnatinės sesijoje, kuri lapkričio mėn. 6 dieną prasidės Ženevoje. Tuo reikalu dabar susirūpino ir Free Europe centro komitetas, kuris oficialiai remia laisvinimo kovą bolševikų okupuotose kraštuose ir kurio veikla, pagal šį įstatymą, būtų pastatyta už įstatymo ribų.

New Yorkas baigė atostogas

Lietuviškasis New Yorkas po vasaros karščių pamažu atgyja. Organizacijos ir kiti kultūriniai vienetai jau pradeda savo rudens veiklą.

Pirmasis didelio masto pokarštinis parengimas yra ruošiamas bendromis Didžiojo New Yorko jėgomis, baigiant tremtinių pagalbą vėjauš savaite, spalio 7 d. Vokietijoje pasilikušiams ir išemigruoti negalintiems lietuviams rinkliava, prasidedanti spalio 1 d. ir pasibaigianti spalio 7 d., bus papildyta koncerto ir koncerto programos leidinio pajamomis. Ypač koncerto programos leidinyje šį kartą žada duoti gražaus pelno paremti tremtinius, nes leidinyje gausiai skelbiami vietos biznierių, koncerto rėmėjų ir patys tremtiniai, prisijungiant savo padėkas asmenims, juos atkvietusiems į Ameriką.

Pats koncertas įvyksta Lost Paltion salėje. Jo programoje dalyvauja Operetės Choras, vedamas Mykolo Liuberskio, ope-ros solistė Felecia Pupėnaitė, akompanuojant Aleksui Mrozinskiui, ir dramos aktorė Asė Dauguvietytė. Vokietijos lietuvių pasveikinimą amerikiečiams pareikš vyks. V. Brizgys, kuris Amerikos krantus pasiekia spalio pirmosiomis dienomis.

Vincė Jonuškaitė, kuri šiemet paminėjo savo 25 metų dainos darbo sukaktį, pradėjo ruošti savo dainų koncertui, gruodžio 8 d. įvykstančiam mažojoje Carnegie salėje. Šį jos koncertą oficialiai organizuoja Moterų Vieniūbė, savo atostogas užbaigusi ir pereitą antradienį jau sugrįžusi prie veiklos.

Dainininkė Florencija Korsakaitė, visą vasaros laiką koncer-

tavusi Pranės Lapienės vasarvietėje, rudeniėjant sugrįžo į New Yorką ir jau keletas dienų, kai ji paliko, išvykdamą į Californiją. Los Angeles mieste, kur gyvena jos tėvai, ji ketina užtrukti porą mėnesių, ligi pasveiks jos motina. Po to dainininkė vėl atvyks į New Yorką, kur yra numaciusi tęsti savo darbą dainos srityje.

Iš Vokietijos sugrįžusi Suzana Griškaitė savo buvimą vietos lietuviams apreiškė, padainuodama bažnyčiose per savo pažįstamų vestuvių iškilmes. Atrodo, dainininkės balsas sustiprėjęs ir, matyt, visa kelionė ir užjūryje praktika bus jai atnešusi naudos. Tai dar viena pajėga, kuria galės naudotis lietuviškųjų koncertų rengėjai Didžiajame New Yorke.

Kita lietuvių Lionė Juodytė, taipgi amerikietė savo kilme, ilgesnį laiką skynėsi laurus Roxi teatre New Yorke. Po mėnesio pertraukos ji vėl sugrįžta scenon.

Gera dainininkų piano palydovė Sofija Paleček šiam rudeniui atsikėlė į Brooklyną iš Bostono. Čia ji atidaro piano studiją ir vietos spaudoje skelbiasi akomponuojanti dainininkams ir baleto šokėjams. Ketina iš to pragyventi. Jeigu vietos menininkai ją parems, ši vyresnio amžiaus sulaukusi ir nusipelnusi mūsų pianistė nebus priversta eiti į fabriką jieškotis duonos.

Philadelphijoje ilgesnį laiką veikęs baleto šokėjas Stasys Mozdeliauskas rudeniui atsikėlė New Yorkan ir jau susitarė su kompanija dėl savo darbo. Sugrįžęs iš Detroito, kur dabar išvyko su grupe, jis New Yorke

Kaip yra su susitarimais?

Visi, kas tik gyviau domisi lietuvių politinės vadovybės susitvarkymu, šiuo metu teiraujasi, kokiame padėtyje yra Vliko pasitarimai bei susitarimai su min. S. Lozoraičiu.

Kaip žinoma, pasitarimai tarp Vliko delegacijos ir Dipl. Kolegijos šefo pasibaigė tam tikru susitarimu, kuris abiejų pusių pasirašytas. Pasirašusieji kreipėsi lygiai į pasiuntinius, lygiai į Vliką, susitarimui pritarti, kitaip sakant, jį patvirtinti.

Iš Vliko pusės tokio patvirtinimo (arba atmetimo) buvo laukiama pereiną šeštadienį, rugsėjo 22 dieną. Tą dieną buvo šaukiamas Vliko posėdis, po kurio, jei susitarimas būtų patvirtintas, buvo numatomi bendri Vliko politinės komisijos ir Dipl. Kolegijos posėdžiai, kuriuose būtų buvę svarstomi susitarime numatyti klausimai (sutarta diplomatinės akcijos reikalus apsvastyti bendruose tos komisijos ir Dipl. Kol. šefo pasitarimuose).

Tačiau pranešama, kad posė-

dis, nors tą dieną ir įvyko, bet tuoju buvo atidėtas, kadangi į posėdį atvyko tik šeši Vliko nariai. Jie formaliai, žinoma, galėjo teisėtai padaryti Vliko nutarimą susitarimo reikalu, tačiau apsisprendė, kad tokiu svarbiu reikalu būtų netikslinga ką nutarti, nedalyvaujant kitiems keturiems nariams.

Keturių nedalyvavimo priežastys esančios tokios: 1. Vienas Vliko narys (iš katalikų grupių) išvyko pora dienų prieš posėdį ir iki posėdžio laiko negrįžo; 2. Kiti du katalikų grupės nariai pareiškė protestą, sakydami, kad posėdis esąs šaukiamas neteisėta tvarka, be Vliko pirminko žinios, todėl, nors ir ten pat būdami, į posėdį nėjo; 3. Vliko pirmininkas susirgo. Tik vienas Vliko narys iš katalikų grupių posėdyje dalyvavo.

Vliko pirmininkas pareiškė, kad posėdis sušauktas teisėtai, bet dėl susidariusios padėties prašęs posėdį atidėti. Jo šis pareiškimas ir pageidavimas priimtas dėmesin ir posėdis atidėtas ne ilgesniam laikui kaip 7 dienoms.

Tuo tarpu spaudoje tebevyksta akcija, nukreipta prieš susitarimą. Dėl to atidėjimo, min. Lozoraitis iš Vliko būstinės išvyko ir, jeigu susitarimas ir bus patvirtintas, numatyti diplomatinės akcijos bendri apsvartymai galėtų įvykti tik kada nors vėliau.



Queen Elizabeth



Princess Elizabeth



Princess Margaret



Princess Royal



Duke of Gloucester

Iš šių asmenų bus sudaryta Anglijos Karūnos Taryba, jeigu karalius ilgesnį laiką negalėtų eiti savo pareigų: sosto įpėdinės princesės Elžbietos, jos motinos, sesers, tetos ir dėdės. Karaliui yra padaryta sunki operacija ir tuo tarpu pranešimuose apie jo sveikatos padėtį kalbama labai atsargiai: su viltimi, bet be užtikrinimo, kad viskas bus gerai.



DIRVA

Lithuanian Weekly, published by Ohio Lithuanian Publishing Company, 6820 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio. Phone: ENdicott 1-4486. Issued in Cleveland every Thursday. Editors: Vincas Rastenis, Balys Gaidžiūnas. Entered as Second-Class matter December 6th, 1915, at Cleveland under the act of March 3, 1879.

Subscription per year in advance: in the United States — \$4.00 in Canada — \$4.50, elsewhere — \$5.50.

Lietuviškas savaitraštis, leidžiamas Ohio Lietuvių Leidybos Bendrove, 6820 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio. Telefonas: ENdicott 1-4486. Iš-eina kiekviena ketvirtadieni. Redakto-riai: V. Rastenis, B. Gaidžiūnas. Įregistruota kaip antros klasės siunta 1915 metų gruodžio 6 d., Cle-velande pagal 1879 m. kovo 3 dienos įstatymą.

Prenumerata metams iš anksto: Jungtinės Amerikos Valstybėse — \$4.00, Kanadoje — \$4.50, kitur — \$5.50.

KAS ir KUR

• 1944 m. traukiantis vokie-čiams iš Lietuvos buvo sugriau-tas Ariogala miestas. Iki šio laiko ir tebėra griuvėsiai. Nors Ariogala dabar kaip apskrities miestas, bet tėra statomi tik penki komunistams reikalingi namai.

• Rašytojas A. Tyruolis iš Chi-cagos persikelia gyventi į New Yorką. Vienoje katalikų kolegi-jų jis profesorius.

• Prieš metus laiko Kanadoje mirė muzikas A. Dvarionas. Da-bar sudarytas komitetas ant jo kapo pastatyti paminklą.

• Veronika Šeukauskaitė — Ka-tilienė, jau Lietuvoje žinoma te-niso meistrė per keliolika metų, dabar garsėja ir New Yorke kaip teniso čempionė. Jau pereitais metais (1950) New Yorko For-est Park rungtynėse išėjo lai-mėtoja. Šimet V. Katil. išjo lai-mėtoja — čempionė New Yorko Forest Park ir Bronx Park rungtynėse ir apdovanota New Yorko Miesto Sporto D-to laimėto-jos — čempionės auksiniu me-daliu.

• Dail. Alf. Dargis neseniai at-vyko iš Vokietijos ir apsigyveno Rochesteryje, N. Y.

• Strassburge, Prancūzijoje, steigama College of Free Eu-rope. Šią aukštąją mokyklą nu-mato atidaryti spalio mėn. Į šią mokyklą bus priimami studentai šių tautų: Albanijos, Bulgarijos, Čekoslovakijos, Estijos, Jugosla-

vijos, Latvijos, Lietuvos, Len-kijos, Rumunijos ir Vengrijos.

• Amerikoje šį rudenį į univer-sitetus įstojo didelis skaičius lie-tuvių. Iki šio laiko Amerikos universitetuose studijavo per 200 lietuvių studentų. Manoma, kad šiais metais skaičius gali pasiekti iki 500.

• Mažosios Lietuvos Taryba Vo-kietijoje, pradėjo vokiečių kalba-leisti žurnalą (neperiodinį) "Un-sere Stimme." žurnale duodama pačių vokiečių pasisakymai apie Mažosios Lietuvos lietuviškumą. Redaguoja Albertas Puskepalai-tis.

• Dainininkas Jonas Butėnas Chicagoje turi suorganizavęs dainavimo studiją. Studijoje mo-kosi eilė lietuvių.

Pasikeitę dirigentai

Los Angeles Lietuvių Daini-ninkų Klubo chorui vadovavęs J. A. Žuolaitis iš chor-vedžio pareigų pasitraukė. Jo vieton pakviestas čia labai ak-tyviai visuomeniniame darbe da-lyvaujantis buv. operos solistas Vladas Baltrušaitis.

L. Lašas, baigęs chemijos mokslus Lietuvoje, šiomis dienomis įstojo į Kalifornijos univer-sitetą Los Angeles (UCLA). Jis dirba savo specialybėje, vienoje įmonėje, kuri davė sutikimą jam pasitraukti iš darbo tam tikro-mis dienomis, po kelias valan-das, kad galėtų gilinti studijas.

Pro mano akinius

Pas jus Kanadoje, pas mus Amerikoje...

V. ELSEIKA

Šitaip būtų atsakyta į Kana-kasi Kanadoje?

— Neblogai, bet darau žygius persikelti į JAV.

— Kodėl, ar pas mus Ameri-koje gyvenimas geresnis?

Šitaip būtų atsakyta Kanadoje gyvenančio draugo pasi-ržimą skirtis su Kanados plotais ir keltis į 48 žvaigždžių kraštą. Tekėtų ir susimastyti: kas taip mūsų žmones į Ameriką traukia? Čia gyvena artimieji, giminės? Galimybė ant naujų pagrindų pastatyti šeimyninį gyvenimą? Materialinės gyvenimo sąlygos? Galimybė gyvenant neribotų progų krašte, laimės, iniciatyvos ir apskrumo dėka tapti turtingu ir visų vertinamu (ne — vertingu) žmogumi?

Šie apmąstymai negalės būti visai objektyvūs, nes jų savo gyvenamą kraštą pažinti poros metų nepakaks, be to, dviguba ir trumpa viešnagė Kanadoje, jos didžiausiose miestuose, dar nepateiks visai ryškaus gyvenimo vaizdo. Vis dėlto bent bendrais bruožais būtų galima prade-ti dialogą tęsti, ypač jei Kanadoje gyvenęs bičiulis tvirtins, kad pas mus, Amerikoje, aiškiai geriau.

— Taip, mielas, sutinku, daugeliu požiūrių Amerikai tenka pirmenybė. Tiesa, išvirsiniai, nepasakytum, kad Kanados miestai taip jau skirtųsi nuo amerikietiškių.

Montrealis ir Toronto — du patys didieji Kanados miestai ir dvi didžiausios lietuviškos kolonijos — savo išore mažai skiriasi nuo tokio Bostono ar Clevelando. Jei Montrealyje daugiau europietinė namų statyba, jie ten rasime bent du trečdalius gyventojų prancūzų kilmės ir drąsiai prancūziškai kalbančių, tai Toronto — tipingas JAV miestas. Rinkinyse dangorėžių miesto centre ir juo toliau nuo centro, namai vis mažėja ir lygiagrečiai didėja nešvara. Vie-nas kitas geresnis, švaresnis kvartalas, gatvės tos pačios drugstorės su tais pačiais fanibukais, dešimtukų krautuvės, universaliniai magazinai, tos pačios amerikietinės filmos. Rasi-me ir skirtingumų: nematyti tiek daug karčiųjų (tavernų), užtat daugiau sutiksime ūsuotų

ir neisuotų karių ir policininkų. Jei Montrealy tenka vargti be-vazinėjant seno tipo, išsklerusius tramvajais, tai Toronto malonu-mas naudotis gražiais ir pato-giais busais bei tramvajais.

Atsідūręs iš kito krašto stebi ne tik krautuves ir gatvių vaiz-dą, bet jieškai ir kitų patrauk-lumų: Kanados plotai su joks miškais ir ežerais. Neveltui tiek turistų iš JAV dieną ir naktį zuja pro Kanados sieną. Toronte gi apsilankiusiems rugsėjo pra-džioje buvo puiki proga pamaty-ti idomybes ir tik dėl jų galėjo apsimokėti pati kelionė. Tai tau-tinė Kanados paroda ir iš Vienos atgabenta Habsburgų dailės rin-kinių paroda. Abi pasaulinio masto parodos. Pirmoje paro-doje, kuri savo plotu (ties Onta-rio ežeru) ir masyviais, sti-lingais pastatais — paviljonais (jie statyti bent prieš 50 m.) nustumia į šešėlį ir Paryžiaus 1938 m. parodą, labai plačiai ir vykusiai pavaizduota ne tik pa-čios Kanados, bet ir D. Britani-jos, jos dominijų ir JAV pramonė, technikos pasiekimai, tau-todailė ir kt. Vienos parodoje, kurios paveikslai, brangūs iš-dirbiniai ir gobelinai įvertinti net 80 milij. dol., lankytojai ga-lėjo gerėtis rinkiniais Rubenso, Ticiano, Van Dyko ir kt. pa-veikslais. Beje, šioji paroda bu-vo parodyta ir 5 JAV miestuose ir birželio m. buvo atsідūrusi Ohio valstybėje, Toledo miesto muziejuje. Ar daug kas ją ap-lankė iš clevelandiškių, ypač au-to savininkų?

Žinoma, ne tik patys miestai ir įvairios idomybės patraukia svečius iš JAV. Pirmoje eilėje jie domisi vietos lietuvių kolo-nijomis, jose jieško senų pažis-tamų ar giminių, meža naujas pažintis, ar, kaip patyrimas ro-do, susiriša šeimyniniais ryšiais. Kai kas iš tautiečių nuvykęs į Kanadą visai ir nesidomi parodomis ir visa siela atsідuoda sve-čiavimuisi.

Ką gi galima pasakyti apie dviejų didžiųjų miestų lietuviškas kolonijas? Jos, trumpai ta-riant — žalios. Ta prasme, kad didelė daugumą sudaro jauni vy-rai grįžę iš miškų ar kasyklų darbų ir merginos, atlikusios metines namų ruošos prievoles.

Pakanka pasižvalgyti po pamal-dų ties Toronto lietuviška baž-nyčia ir greit turėsi kolonijos vaizdą. Jaunimas vyruoja, tuo tarpu kai JAV daugumoje šei-mos, vyr. amžiaus žmonės. Tas Kanados jaunimas — ekspresin-gas elementas ir jis eina pro neįprastą gyvenimą drąsiu žvilgsniu. Ir Montrealy ir To-ronte lietuviai tremtiniai akty-viai yra įsijungę į lietuviškas organizacijas, turi savo parapi-jas, du savaitraščius, rengia po-būvius. Esama ir trūkumų — inteligentinių pajėgų, vadovu-jančių asmenų nėra pakankamai ir iš dalies dėl to jauni žmonės gali susidurti ir susiduria su įvairiais pavojais, kad ir mora-lės srity. Todėl tam tikra para-ma iš JAV yra būtina reikalin-ga.

Pageidaujami kuodaž nes n i kontaktai su Amerika, bet... suvaržymai išvykti nors ir lai-kinai iš Kanados čia sudaro di-delę kliūtį.

Jaunimas čia turi dar savų, šeimyninio pobūdžio, problemų. Reikia atminti, kad į Kanadą 1947-49 m. daugiausia suplaukė darbas 18-25 m. amž. abiejų lyčių jaunimas ir laikui bėgant atsiranda rūpesčiai, kurių tik Kanados plotmėje neišspręsi. Vis daugiau atsiranda ryšių su JAV gyvenančiais, poros susiranda, bet kai po vedybų tenka 6 ar net 10 mėn. laukti antrosios pusės atvykstant, kaip tenka žiūrėti į tokį nenormalų reiškinį? Ar šio-ji amerikinė biurokratija nėra elementarinių žmogaus teisių pažeidimas?

Lygiai nėra tvarkoje, kai JAV ir Kanadoje gyveną gimines ne vienerius metus laukia progos sueiti į krūvą. Jei panašūs da-lykai suprantami už geležinės uždangos, tai nieku būdu jie ne-pateisinami šiame demokratinėje laisvųjų kontinente. Tiek daug kentėj tremtiniai turi moralinę teisę šaukti ir reikalauti — ko-dėl laikot mus atskyrę nuo mūsų tėvų, žmonių, brolių ir artimųjų? Ar mes, kantriai atlikę įvairias prievoles ir lojalūs gyventojai jų įstatymų atžvilgiu, neturi-me teisės būti drauge su savo šeimomis? Ar lietuviai, karo au-kos, gali būti prilyginti tarptau-tinio masto šnipams? Padėtis,

Geras dalykas 22-ai apylinkei

IŠRINKIT



John Phil. McMAHON

22 apyl. Councilmanu

Jis tarnaus visiems rinkikams!

kuri laukia ne tik BALF'o pir-mininko, bet ir diplomatinį at-stovų griežtų žygių.

Ne tik gimines verčia vis su didesniu ilgesiu žvelgti į Ame-riką. Taip, mielas drauge, mate-rialinės sąlygos taip pat čia sve-ria. Pakanka pasižvalgyti po to-rontiškių tautiečių minią ir gali jau sakyti: jų apsirėngimas at-silieka nuo mūsų. Aišku, žmogaus vertingumas nematuo-jamas jo rūbais, tačiau geresnis apsirėngimas liudija gyvenant geresnėse sąlygose. Taip yra ir tikrovėje — amerikiečių uždar-bio vidurkis yra 45-50 dol. netto sav., tai JAV, ypač pramonės miestuose, toks uždarbis laikomas tik vidutiniu ar net mažu. Moterys uždirba dar ma-žiau.

Ne tik uždarbiai, bet ir pra-gyvenimas skiriasi. Butai To-ronte brangesni kaip tokiam Clevelande, maistas nėra piges-nis, gi kai kurios pramoninės prekės žymiai brangesnės. Pvz., ar JAV mieste už vyriškų koji-nių porą moka kas ligi pusantro dolerio? Jei JAV tremtiniams dažnai duodamas pajusti jų skir-tingumas (nelemtas DP var-das...), bet gavę pilietybę ir pramokę kalbos, jie galės susi-lieti ir teisų ir pareigų atžvil-giu su senais piliečiais, tai Ka-nadoje vilties daug nėra — ne

britų kilmės žmonėms vartai daug kur bus uždaryti ir tai net jiems atvirai sakoma. Nenuo-stabu, kad tokia padėtis ir per-spektyvos negali mūsų tautie-čius nuteikti gera nuotaika. Ma-žesnės galimybės dirbti pramo-nėje — ir ji ne tokio masto kaip JAV — taip pat verčia žvilgsnį kreipti mūsų link.

Jei į šią šalį veržiasi mūsų tautiečiai, nereikia per daug ste-bėtis. Jie veržiasi gal ir tais su-metimais, kad tai kraštas, kur atkaklus ir sumanus žmogus daug gali pasiekti. Tačiau, mie-las drauge, ar mūsų tremtinių misija reiškiasi tik nore jieškoti progų, turtėlių, įsigalėti ar net valdyti? Neatrodo. Juk ir toji pati Kanada yra didelių ir ne-mėnusių miestuose, toks uždarbis ten daug kas gali rasti taip pat gerų "progų". Ten ir liks, at-rodo, daug mūsų tautiečių ir jie neturėtų per daug gailėtis. Jei jie, žinoma, sąžiningai (ir išlai-kę savo sveikatą) atliks savo tremtinio misiją. Bet, gal gyve-nimas tiek realus, kad tenka rū-pintis tik savimi ir patogiu gy-venimu? Čia belieka štai kas pa-sakyti — ir jūs kanadiškiai ir mes — "amerikiečiai" juk ste-bime tarptautinės politikos rai-dą? Ką ji rodo? Ar ne tai, kad artėja įvykiai, kurių turime laukti krūvon susimėtę ir dar labiau įsisąmoninę savo parei-gas ir misiją šiame didžiajame įvairių laisvųjų kontinente?

A. Mačius

Prieš daug metų...

(Atsiminimai iš pereito šimtmečio pabaigos)

Domicelė Pacevičiūtė

Nemažą vaidmenį tais laikais vaidino Domicelė Pacevičiūtė, mokinių bendrabučio laikytoja priešais bažnyčią. Bendrabutį laikė ilgus metus. Ji buvo Joachimio Bilkevičiaus iš Bugenių kaimo augtinė. Mažamokslė, su-sipratusi lietuvi. Išaugodavo paslaptį. Pri-sidėdavo prie lietuvių ar tai auka, ar tai rinkimu parašų protestui prieš Vilniaus vys-kupą barono von Ropp neteisėtus veiksmus. Niekur neatsisakydavo. Tokia buvo Domicelė Pacevičiūtė. Buvo neturtinga, visa amželi dirbo viena be tarnaitės. Latvijai tapus ne-priklausomai, užsidarė jos bendrabutis. Pas-kiau ir senatvė atėjo. Už nuopelnus tėvynei iš mūsų valdžios buvo jai išgauta, bene Dr. A. Garmaus rūpesčiu, kukli pensija; bet ne-ilgai teko jai pasinaudoti, greit mirė. Mir-dama visą savo turtą, susidedantį iš kelių senų sulūžusių stalių, lovų ir vienos spintos užrašė Lietuvos valdžiai...

Rygoje

Į Rygą atvažiavau 1901 m. balandžio

mėn. Išvažiudamas iš Lietuvos savo lietu-viškas knygas ir laikraščius, įgytus pas Ba-ranauską (Liepojuje) ir pas knygesnį Rei-vietį, (Reiviečių kaimo, Mažeik. aps.), išdali-nau savo bendraminčiams. Laukiant mano traukinio Mažeikių stotyje, prieina prie ma-nęs žandarai ir paprašė atidaryti "čemoda-ną". Bet nieko nerado.

Rygoje tuo laiku gyveno apie 35-40 tūkst. lietuvių, buvo 3 katalikų parapijos Nemažai inteligencijos, prekybininkų, namų savininkų, mokytojų, studentų — politeh-nikų. Jie buvo susipietę ir savo draugija "Viltis". Ypač daug valdininkų Ryga — Orel geležinkelio valdyboje. Veikė lietuvių pašal-pos draugija, kuri ruošdavo šokių vakarus. Pirmoji lietuvių įkurta draugija buvo "Ausz-ra", ilgainiui dėl lietuvių neapdairumo vir-tusi lenkiška. Tik vardas pasiliko lietuviškas. Pašalpos draugija, subūrisi didelį būrį lie-tuvių, Rygos gyvenime suvaidino nemažą "vaidmenį". (Vėliau atsiradus "Žaigždei", "Zaisliui", gimnazijai, mokykloms, knygy-nams, spaustuvioms dar daugiau pagyvėjo).

Atvažiavęs radau keletą draugų liepjojė-

čių, pirmiau atvažiavusių ir betarnaujančių vaistinėse: Vincą Gargasą, Kazį Šilinską — Šilinį, Steponą Čaplinską ir kitus. Petrą Mi-siūną, Adomą Rakštį, Landsbergą, Zarembą, Andrejauską, Pladį.

Netrukus susipažinau su Liūdu Jakavi-čium (miręs 1941 m. VIII. 20 Anykščiuose) geležinkeliečiu, neaugstos kategorijos val-dininku. Kaip gyvenęs ilgoką laiką Rygoje, turėjo daug pažįstamų ir galėjo man daug ką pasakyti.

L. Jakavičiaus žmona, kilusi iš Anykš-čių miesto, visą mano buvimo laiką Rygoje (apie 4 metus) su manim kalbėjo lenkiškai, nors puikiausiai mokėjo lietuviškai. Aš jai atsakydavau lietuviškai. Su vaikais abu tė-vai kalbėjo lenkiškai. Toks buvo jos nusista-tymas lietuvių atžvilgiu. Ant sienos kabėjo didelis, jo žmonos paveikslas lietuviškuose tautiškuose rūbuose, greta D.L.K. Kęstučio paveikslas, pieštas vieno lietuvių menininko.

L. Jakavičius, žmogus apskrus, neblo-gas biznierių, mokėjo išnaudoti lietuviybę savo bizniui. Jo, ir norint, iš Rygos lietuvių gyvenimo neišbrauksi. Jis išrašydavo paštu Prūsų lietuvių laikraščius po keleta egzemp-liorių. Tie laikraščiai ateidavo į įstaigą už-vadyti visokiomis rusiškoms pavardėmis. Jakavičius be jokios rizikos pasiimdavo kas jam prigulėjo. Be jų jis gaudavo dar lietu-viškos literatūros ir kitu keliu.

Gautas lietuviškas knygas ir laikraščius laikiau paslėpęs vaistinės stalčiuose, po žo-lemis pakišęs. Gavęs didesnį kiekį laikydavau sandėlyje, antrame aukšte.

Buvo įsteigta slapta draugija "Šviesa". Valdyboje dalyvavo: L. Jakavičius, Br. Pra-puolenis ir A. Mačius. Jos tikslas buvo: pla-tinti tarp mažiau susipratusių lietuvių laik-raščius ir knygas. Tam tikslui buvo renka-mos ir aukos. Mano žinioje buvo Tarensbergo rajonas, kur buvo daug darbininkų.

L. Jakavičius buvo baigęs "narodnaja" Akmenėje, Maž. aps., bet gyvendamas Ry-goje mokėsi privatiškai, gyvenimą baigė pro-gimnazijos išsilavinimo. Rašinėjo į "Ūkinin-ką" pasirašydamas "Lietuvanis". 1904 m. spaudą leidus, jis nieko nelaukdamas nuva-žiavo į Prūsus, prisipirko lietuviškų knygų, maldaknygių, rožančių, škaplerių, medalikė-lių ir gavęs leidimą atidaryti pirmąją lietuvių knygyną prie šv. Pranciškaus bažnyčios, Ka-talikių g-vėje. Paskiau, praturtėjęs įsigijo spaustuvię, išleido mėnesinį žurnalą "Juok-darys", (gyvavo apie metus). Tą sustabdžius išleido "Botagas" ir pagaliau savaitinį laik-raštį "Rygos Naujienos". Kasmet reguliariai išleidinėjo 3 kalendorius ("Juokdarys", "Naminis draugas" ir "Ūkininko kalendo-rius"). Nežinau kiek Rygoje, bet šiauliuose metinis tų kalendorių tiražas buvo 120.000. Iš tų kalendorių gaudavo gryno pelno apie 6.000 litų. Spausdino įvairias knygas — ma-žos vertės brošiūras: "Mikaldos pranašystė", "Sapnininkas" "Šimtmetinis kalendorius", "Censtakavos istorija" ir įvairiais kitais pa-vadinimais žmonių mulkimui. (Buvo pra-dėjęs spausdinti ir Neprikli. Lietuvoje, Uk-mergėje atspausdino "Penkių daktarų kny-gą", bet Ukmerg. apskrities viršininkas vi-

sas tas knygas sulaukė ir sunaikino. Turė-jo keletą tūkst. litų nuostolių).

Man užklauso kodėl neišleidi rimtes-nių knygų, atsakė, kad nenorįs jas pūdyti sandeliuose.

Prasidėjus pasauliniam karui, jo spaus-tuvė, valdžios pareidymu buvo išvežta į Pe-trapilį, kurios vėliau jau neatgavo.

Rygoje buvo ir kitos lietuvių knygynas, esantis prie senos bažnyčios, inžinieriaus An-tano Macijausko. Jis yra išleidis taip pat keletą knygelių ir seninį žuvininkų kalen-dorių su lietuvišku tekstu. (Su nurodymais, kada jos neršia, kada uždrausta ir galima meškerioti ir kokia žuvis neršia). Kalendo-rius buvo sulaukytas ir konfiskuotas. A. Ma-cijauskas tą konfiskacijos bylą perkėlė net į senatą. Senatas išaiškino, kad uždraudimą lietuvių spaudos, lotyniškoms raidėms spausdinti nebuvo įstatymų keliu pravestas ir yra neteisingas. Bylą buvo laimėta.

Rygoje be "Rygos Naujienų" išleido "Rygos Garsas", savaitinis laikraštis kun. J. Bikino redaguojamas. "Rygos Naujienos" ir Rygos Garsas" buvo du mirtini priešai. Pešdavosi be jokio pasigailėjimo, viens kitą užgaulioje, šmeižė. Bylinėtasi teisme bene 8 kartus. Viena tokia byla ilgą laiką buvo spausdinta "Rygos Naujienose" stambiu už-vardijimu: Didžiausia byla XX a., su smul-kiais aprašymais, kaip buvo susektas "do-nosas". Labai perdėta ir faktai iškraipyti.

Pirmieji lietuvių vakarai, ruošti Pašal-pos draugijos, buvo tik su šokiais, žinoma, ir su butetu, kuris duodavo gerą pelną. Pas-

SIMTANUOSIMTINIS LIETUVIS

Jonas Pakrantis Amerikoje

Vyt. Alantas

Atleidimo iš darbo filosofija

Fabrike, kur per paskutiniuosius dvejis metus dirbo Jonas Pakrantis, prasidėjo atleidimų jėgų stoka ir perėjimas į karo gamybą. Tokios bent buvo oficialios priežastys skelbiamos spaudoje, tačiau bendrovė, atleidama darbininką, jokio paaiškinimo neduoda; atleistas ir baigta.

Pakrantis galvojo, kad per tuos dvejis metus ramybės buvo niekados. Kai jis pradėjo dirbti, ėjo smarki kova tarp bendrovės ir unijos dėl pensijų. Darbininkai reikalavo senatvės pensijų, bendrovė nenorėjo duoti. Unija grasino striku ir net paskelbė balsavimus: daugumas darbininkų pasisakė už streiką. Tuomet bendrovė nusileido, darbininkai gavo pensijas ir streiko pavojus praėjo.

Taip pabuvo keletas mėnesių. Paskum kilo angliakasių streikas. Gyventojai ir pramonė ėmė trukti anglies. Vėl balsai spaudoje, kad dėl kuro stokos fabrikai turės daug darbininkų atleisti, o kai kurie gal ir visai užsidarysi. Angliakasiai susitakė ir nedarbo pavojus vėl praslinko.

Paskum kilo geležinkelio streikas ir atleidimų pavojus vėl pasivyro ties darbininkų galvomis, nes fabrikai nebegalėjo atsigabenti pakankamai reikalingų medžiagų bei kuro. Tačiau prezidentas Trumanas pasiskubino geležinkelius palikti į savo žinią ir nedarbo pavojus vėl praėjo.

Paskum vyriausybė ėmė kontroliuoti medžiagas ir skirti jas karo reikalam. Vėl kalbos ir rašymai, kad darbininkai turės būti atleisti kol pramonė persiorganizuosianti į karo gamybą. Ir nors prezidentas Trumanas, lankydamasis Detroite 250 metų nuo miesto įsteigimo suaktuvių proga, pareiškė, jog jis da-

ves specialų įsakymą, kad Detroito erdvės pramonė būtų kaip galint greičiau perorganizuota į karo gamybą ir kad tuo būdu būtų galima išvengti didesnio masto nedarbo ir nors ta pačia prasme nemažai ir laikraščiai rašė, tačiau šį kartą daugeliui tūkstančių darbininkų nedarbo išvengti nebesisėkė. Į jų tarpą pateko ir Jonas Pakrantis.

Jo fabrike darbininkai buvo pradėti atleidinėti prieš keletą savaitių, bet Pakrantis vis dar dirbo. Ir galimas dalykas, kad jis ir šiandien būtų tebedirbęs, jei jo nebūtų "išbampinę" kiti. Žodelis "bumb" pagal Antano Lelio žodyną reiškia: "smūgis", "guzas", "smogti", "mušti", "daulyti", "baubti". Tad kitaip sakant, Pakrantis buvo iš darbo "išsmogtas", "išdaulytas" ar "išbaubtas", kaip norite...

Buvo taip. Dirbo Pakrantis gan sunkiai, dirbo ir tylėjo, nors kai kurie jo bendradarbiai ėmė stebėtis, kodėl jis neatleidžia, nes kiti, kurie atėjo į fabriką maždaug tuo pačiu laiku kaip Pakrantis, jau seniai buvo atleisti. Bet vis dėlto pagaliau vieną dieną atėjo pas jį bosas su kitu senu darbininku ir pasakė jam, kad jis parodytų darbą seniu. Pasakė ir nuėjo. Pakrantis tuojau pajuto kuo čia kvepia, bet ką gi čia gali daryti? Jis ėmė kalbėti su naujuoju savo "bendradarbiu". Naujokas pareiškė, jog jis dirbęs, bendrovei jau 33 metai. Jo "darbą", t. y. mašinas, bendrovė išvežusi į kitą miestą, jis nežinąs ir pats kur. Jis buvęs atleistas.

— Kitaip sakant, tamsta atėjai manęs išstumti? — paklausė ne beironijos Pakrantis. Senis sumurmėjo kažin ką neaiškaus, ir Pakrantis daugiau nebekalbėjo. Grįžęs bosas liepė Pakrantį atiduoti savo darbą "seniui".

— Man visai nesvarbu, ar tu turi iš ko gyventi, ar neturi, bet mes turime daugiau "signioritų", mes tuo atžvilgiu už tave stipresni, mes imame tavo vietą, o tu eik po velnių...

Kai ateina pas tave bosas ir pasako: tu atleistas, tai atrodo, kad kitaip ir būti negali — tavo likimą nusprendė kažin kas

nui", o jį nusiuntė kitur. Pakrantis prieš nuedamas pastebėjo, kad tas darbas ne tokiam senam žmogui...

— Ir aš taip manau, — atsakė bosas, — bet aš nieko negaliu padaryti. Jis sakosi tą darbą kažin kada dirbęs. Jei jis čia negalės dirbti, aš grąžinsiu jį į darbo paskirstymo įstaigą, ir jis bus atleistas. Tamsta galėsi grįžti prie savo darbo, priešingu atveju aš tamsta turėsiu atleisti.

Darbu pasibaigiant bosas atėjo pas Pakrantį ir pasakė jam kitą dieną grįžti prie savo darbo, nes senis neišlaikęs...

— Vadinasi, šį kartą pavojus praėjo, — pagalvojo Pakrantis.

Bet kitą dieną Pakrantį net dar nepradėjus dirbti prisistatė kitas senis. Vėl atėjo bosas ir liepė jam darbą perleisti naujam kandidatui. Vėl jis nusiuntė Pakrantį prie kito darbo, sakydamas, kad ir tas senis nepajėgsias jo darbo dirbti ir ryt jis vėl galės grįžti prie savo darbo. Tačiau tas pasirodė esąs stipresnis, sunkų darbą atlaikė ir tuo būdu Pakrantį "išbaubė": bosas jį atleido.

Per visą tą svyravimo laikotarpį — atleis, neatleis? — Pakrantis negalėjo nusikratyti mintimi, kad žmonių kova už būvį ne kuo nesiskiria nuo gyvenimo už būvį gamtoje. Jei aš stipresnis, jei aš galiu tave praryti, tai nesvyruodamas ir neabejodamas tave prarysiu. Antų senių veidų, Pakrantį ro-dėsi, buvo užrašyta:

— Man visai nesvarbu, ar tu turi iš ko gyventi, ar neturi, bet mes turime daugiau "signioritų", mes tuo atžvilgiu už tave stipresni, mes imame tavo vietą, o tu eik po velnių...

Kai ateina pas tave bosas ir pasako: tu atleistas, tai atrodo, kad kitaip ir būti negali — tavo likimą nusprendė kažin kas

Pranas Vaičaitis

Penkiasdešimt metų nuo jo mirties

Pagal kalendorių ir taisyklę buvo penktadienis. Rudenio saulės atokaitoj alsavo ką tik išlydėjusios vėlyvą vasarą, Santakų kaimo pačios lygumos. Jų derlingi laukai knibždėjo darbymės žmoniėmis, skubančiais užbaigti sėją ir pradėti bulviakas.

Visuos Santakuos... Tik Vaičaičių laukuos jauči ramybę. Niekas neišėjo apžiūrėti užakėtų arimų, niekas nesustojė tarpupartį pasigrožėt toli nusi-driekusiais, rudenio saulės skęstais miškais.

Diena skubėjo į vakarą ir žmonės, palikdami nebaigtus darbus žvalgėsi namų link. Sintautų pusėj suskambėjo parapijos varpai. Neišpasakytai gaudžiai ir tokiu neįprastu laiku.

Vaičaičių sodyboje sužibo žvakės. Keturių vaškinių grabnyčių žvakės dar labiau nubalindamos ir taip išlyskusį Prano veidą.

— Mirė. — Kalbėjo eidami namo kaimynai. — Duok jam amžiną atilį, Viešpatie...

Taip, mirė! Ir taisyklė buvo penktadienis, ir diena į vakarą rudeniui paraudusi. Ir nuo ano vakaro iki šiandien jau lygiai penkiasdešimt metų. Penkiasde-

aukščiau, bet kai tau už nugaros atsistoja toks pat kaip tu ir pasako: eik velniop, nes aš noriu tavo vietą užimti, tai toks atleidimas įgauna kažin koki kars-telį atsipalvi. Pakrantis klausė save: ar jis galėtų taip padaryti?

— Kaip aš negaliu savo bendradarbio bosui apskusti, tai greičiausiai negalėčiau ir savo kolegos "išdaulyti", nors gal ir kažin kokių teisių turėčiau, — galvojo jis sau vienas važiuodamas namo.

Dveji sunkaus darbo ir nerimo metai pagaliau pasibaigė atleidimu. Kažin ar dar yra kokia vietelė pasaulyje, kur galėtum ramiai dirbti, nebijotum būti atleistas iš darbo ir svajoti apie grįžimą į savo tėvynę, kur vėl pasijustum sau žmogus, o ne pastumdėlis?...

šimt, daug ką į užmarštį nusi-nešančių metų, tačiau šito vakaro atminimas išliko gyvas iki šiandien ir jis liks atmintinas dar po penkiasdešimt metų.

Pranas Vaičaitis gimė 1876 m. vasario 10 d. Santakų kaime, Sintautų valsčiuje. Šakių apskr. ūkininkų šeimoje. Pradžios mokslo gavo Sintautų pradžios mokykloje. Vėliau lankė Marijampolės gimnaziją, kurią baigęs, tėvai, norėdami savo Praną išleisti į kunigus, nuvežė į Seinų kunigų seminariją egzaminams. Kunigo pašaukimas Prano nevylyjo, todėl egzaminus laikyti atsakė. Šituo pasi-priešinimu tėvų valiai, Pranas Vaičaitis nutraukė ryšius su namais ir išvažiavo į Petrapilį, kur įstojo į universitetą.

Neturėdamas jokios paramos, Petrapilyje gana sunkiai vertėsi, ir tik prof. E. Volterio dėka kiek vėliau buvo išrūpinta stipendija. 1900 metais Vaičaitis baigė teisių mokslus.

Būdamas lietuviu patriotu, kokių jį padarė "Aušra" ir "Varpas" ir, turėdamas jautrią sielą ima rašinėti. Savo kūrinius spausdina įvairiuose Prūsijoje ir Amerikoje leidžiamuose laikraščiuose, pasirašydamas "Sekupasakos" slapyvardžiu.

Nekartą rusų žandarų krato-mas, Pranas Vaičaitis už pa-triotinius eilėraščius patenka kalėjiman. Tas pakerta ir taip jau silpną jo sveikatą. 1901 me-tais grįžta tėviškėn, kur ir pra-leidžia savo paskutines dienas. Miršta 1901 m. rugsėjo 21 d. Palai-dotas Sintautų parapijos kapi-nėse. Antkapyje iškalta jo elegi-jos žodžiai: "Vai, lėkiete, dainos, iš vargo nupintos..."

Kaip žmogus, Pranas Vaičaitis, būdamas tylus, melacholiškos nuotaikos, mažai tetrėjo draugų, tačiau savo kūryba, kurioj išsiliūdavo tuometiniai tau-tiniai ir visuomeniniai siekimai, pasidarė populiarius ir mėgiamas visoje tautoje.

Savo trumpame amžiuje Vaičaitis nedaug ką teparė, taip, kad jo visa kūryba sutelpta į vie-ną, ir tai nestorą tomą. Rašė lyrinio ir epinio žanru.

Stipriausias jis yra lyrikoje. Jo patriotiniuose eilėraščiuose

atsispindi to meto lietuvių kova dėl buities, socialinės ir "Var-po" skelbtos pozityvistinės idė-jos. Taip pat nemažai ir roman-tinio motyvo.

Vaičaičio poezijoje gana daug dabarties nagrinėjimų. Čia ap-dainuojami tautos pasidavėliai, žandarų daromos skriaudos, Si-biran išvaromas knygnešys. Si-galesčiu kalba, kad lietuviuose nėra vienybės, nykstanti dorovė ir t.t. Toms negerovėms išskelti Vaičaitis ne kartą panaudoja ir kietoką žodį.

Tėvynės grožį išreikšdamas, jis sujungia gamtą, jos pasireiškimus su žmonių būdu: vaišin-gumu, darbštumu, kuklumu, mergaičių grakštumu; Sujungia senovės su dabarčia: pilys, pilia-kalniai ir ošiantys miškai stip-rina lietuvių kovoje dėl laisvės.

Viskas Vaičaičiui gražu ir miela tėviškėje:

Man mielas žodis mūšikai kalbėtas,
Daina, daina lietuviška saldi,
Salis ta Dievo lietuviams žadėta,
Kurioj vietoj tik laimė ir randi.

Socialiniuose motyvuose Vaičaitis nesprenžia didelių pro-blemų. Jis tik užfiksuoja esamą neligybę ir skausmą tų, kurie paniekinti, sumiti į vargą.

Bene stipriausias Vaičaitis yra egocentrinėje lyrikoje.

Ateinanti nelaukta ir ankstyva mirtis įspaudžia jo charakte-ryje tylų liūdesį ir melancholią nudažo kiekvieną poezijos išreiš-kiama žodį. Savo gyvenimą lygi-

na į besileidžiančią saulę, kuri kas kartą leidžia šešėlius ilgn ir ilgn... Viskas persisunkę mirtimi. Rods, tik rudenio krintantys medžių lapai, ar piovėjų pakirsti rugiai jam besudaro įspūdį, tik jie beužgauna poilsio geidžiančius jausmus.

Mirtis ateis, bet jis nori ir po jos dar gyventi, todėl visą viltį sudeja į savo dainas:

Gal greitai ant amžino gyvasčio slenkčio
Keleivio lazdele turėsiu padėt,
Bet geisčiau, kad dainas jaunystės įstengčiau
Paleisti pasaulyje pasižmonėt.
Vai, lėkiete, dainos, iš vargo nupintos,
Iš kaimo į kaimą, pas jaunus senus,
Paguoskite širdis, nelaimių sutrintas,
Nušluostykite ašaras, kelkit jausmus!

Kitokių motyvų Vaičaičio lyrikoje beveik ir nėra. Meilė ir ta neįstengia toliau nueiti kaip ligi "Kalno Ramojaus..."

Nedaug teduoda ir epinių kūrinų. Kelios dainos apie Lietu-vo praeitį ir keturi hegzametrų sueiluoti pasakų fragmentai. Jie dideliu formos ir turinio grožiu nepasizymi.

Savo, nors ir kuklų kūryba Pranas Vaičaitis stipriai atsi-stojo mūsų atgimimo laikotarpio literatūroje. Jo, kaip sakiau, ne-įstengė išdildyti nei pusė pra-ėjusio amžiaus, jo neįstengs už-marštin nunešti nei antra tiek.

Lietuvis, kol gyvas bus, kartu su juo dainuos:

O, tėviškė, koks mielas kraštas,
Kurio netekau taip ūmai.
To neišreišk nei vienas raštas,
Tą pasakys vienį jausmai...

Vyt. Tarvainis

Ice Capades
of 1952
AT THE CLEVELAND ARENA
SEPT. 27 THROUGH OCT. 14
BILLETAI PARDUODAMI
Arenos kasoje kasd. 10-8;
Selm. 12-6 ir pas Richman,
736 Euclid.
BEST. IR SEKM. DIEN. VAID.
PRICES (Including Tax)
Mon. thru Fri. and Sun. Nites
and Sat. Mats. \$1.90-\$2.50-\$2.90
Sat. Nites \$2.10-\$2.90-\$3.60
Sun. Mats. \$2.10-\$2.90-\$3.60

kiau, valdžiai leidus, vakareliai buvo ruošiami su vaidinimais, šokiais, choralais. Vaidinimams artistu netruko.

"Zaisle" vaidino: L. Jakavičius, Macevičius, Vaitekūnas, Dovydavičiūtė, Kublinskaitė ir kt. O kitų parenginiuose vaidindavo: Savickas, Zagoreckas, I. Linartas, Linartienė, Malakauskas, Pundzevičius, Skardinskas ir kt. Vaidintojai nuolat mainėsi... "Zaislo" draugija projektavo statyti savo namą, penkių aukštų, su didelėmis salėmis vaidinimams, bibliotekai, skaityklai ir įstaigoms. Garsino ir agitavo "Rygos Naujienose", daug kas iš to sumanymo juokėsi ir žiūrėjo kaip į nerimtą darbą.

Veikė lietuvių — latvių bankas. Suma-nytojai tos statybos, turėjo vilties gauti iš to banko kreditą, nes banko valdyboje sėdėjo savi žmonės. Zaisliečių vilioje latvių pavyzdžiai, nes jų bendrovės — biedribos tokių būdu statėse didžiausius namus.

Labai gausingi ir mėgiami buvo lietuvių chorai. Chorvedžiais buvo: Vysockis, Kač-nauskas (Algio tėvas).

Studentų draugija "Viltis".
Žymesni asmenys

Prie studentų draugijos "Viltis" pri-gulėjo mano laikų apie 15 asmenų.

Studentų pavardės: P. Pundzevičius (Petliukas) F. Vizbaras, K. Vasilauskas, Untulis, Br. Propulianis, Br. Vanagas, Ad. Trečiokas, Milevičius, šimoliūnas, Skardins-

kas, Tūbelis. Lietuvos Nepriklausomybės lai-kais visiems žinomi asmenys.

Pradžios mokykloje mokytojavu (Tho-vensbergo priemiestyje). 1) Kazimieras Mal-dutis (uovs Panevėžio apskr. policijos va-das). Susigiminiuose vaidindavo: Slaptos lietuvių literatūros palaikytojas ir skaitytojas.

2) Antanas Buivydas, gimęs Numikuo-se, lietuvių kaime, Kuršo gub. (Laižuvas par.) baigęs Latvijoje mokytojų seminariją. Caro laikais mokytojavu Letgalijoje. 1902 m. persikėlė į Rygą, buvo parapijos mokyklos vedėju prie senosios bažnyčios. (Paskiau di-rektoriavo lietuvių gimnazijoje. Veiklus lie-tuvius. Pensiją gavęs apsigyveno Rygos pa-jūryje, retkarčiais atvažiuodavo į Kauną. Tik dėl pensijos liko Latvijoje).

3) Misiūnaitė, sena rygielė, mokytoja-vo mieste.

4) Vismantaitė, priklausiusi prie lietuvių choro, mokytojavu pradžios mokykloje. Vė-liau ištekęs į Vilniaus krašto dvarininko, gyvenimo dvare, retkarčiais atvažiuodavo į Kauną aplankyti savo senus palikimus rygielės.

Pranas Mašiotas, žymiausias lietuvių vai-kų rašytojas, laikraščių bendradarbis. (Mi-ręs Kaune 1940. X. 14). Mokytojavu gimna-zijoje.

Marcelinas Šikšnyš — Slapyvardė M. šiaulienis. Gimęs šiaulėnų valsč. Bendra-darbis lietuvių laikraščių. Dramaturgas. Pa-rašęs keletą matematikos vadovėlių. Moky-

tojavo vidur. mokykloje.

Kazimieras Vizbaras — advokatas. Gi-męs Dudiškiuose, Subačiaus valsč. 1872 m. I. 13. "Rygos Garso" bendradarbis. Parašęs keletą knygų rusų kalboje lietuvių teisėms išaiškinti.

Antanas Macijauskas, inžinierius. savi-ninkas lietuvių knygyno prie senosios baž-nyčios. Išleido keletą lietuvių knygelių. Ben-dradarbis lietuvių laikraščių. Laimėjęs se-natė byla, pagreitino grąžinimą lietuviams spaudą.

Marcijonas Gledraitis, savininkas kelių kepyklų — cukrinių, seniausias iš lietuvių Rygos gyventojas, daug pasidarbavęs or-ganizuojant pirmas lietuvių draugijas. Iš-mokslino savo vaikus. Sūnus Balys Neprikl. Lietuvoje buvo ministeris (Čekistų prie Čer-venės sušaudytas).

Augustinas Vronevskis, Rygos lietuvių spaudos bendradarbis. Taip pat ir "Darbi-ninko Balso", "Ūkininko", "Varpo", "Lietuv. žinios", "Naujienų" bendradarbis.

Jonas Grigaliūnas, geležinkelietis — val-dininkas. Pensininkas. Neprikl. Lietuvoje geležink. valdybos — vyriausias buhalteris. Visas savo dukteris ir sūnų leido į gimnaziją. Vyriausioji duktė Birutė, ištekęs į Na-vicko, savo diidele veikla yra nusipelnusi di-džiausios lietuvių pagarbos ir padėkos. Gai-la, kad sunkus paraližas, sustabdė tolimesnį jos veikimą. (Dabar visa šeima USA).

Kipras Bialikas — Bielinis. Gimęs Pur-viškiuose, Nem-Radviliškio valsč., sūnus Jur-

gio Bielinio, knygnešio Karaliaus. Bendra-darbis daugelio laikraščių. Atspausdinęs sa-vo atsiminimus iš 1905-6 m. Socialdemokra-tas. Mokėdamas gerai latvių kalbą veikė kartu su latviais socialdemokratais. Per atos-togas, vasaros laike, važinėdavo su dvira-čiu po Lietuvą, prisidengęs Sermėgio vardu, organizuodamas slaptus ratelius. Turėjo ke-lėtą susirėmimų su žandariais. Posėdžiaujant viename slaptame susirinkime Rygoje su latviais, buvo policijos apsuoti ir areštuoti. Nuteistas s. d. kalėjimu keliems metams ir po bausmės atlikimo išvežtas į Sibirą. (Da-bar USA).

Viktoras Beržinskis. Iš profesijos šalt-kalvis. Senas Rygos gyventojas. Nuolatinis choro dalyvis. Buvęs Liet. Darbo Federaci-jos valdybos narys. Mokėdamas gerai kal-bėti ir greitai orientuotis, turėjo nemažą pa-sisiekimą darbininkijoje.

Kiti lietuviai — valdininkai, šikiu ar tokiu būdu prisidėję prie lietuviybės palaikymo: Braukla, Vaitekūnas, P. Brazdys, I. Linartas, Micevičius ir sūnus, Miežinskis, Sivickis, Malakauskas, Tamošauskas, Kas-putis, Ubavičius, Paulauskas, Grigiškis, Bu-kontas, Kožukauskas ir t.t.

Namų savininkai, restoranų, krautuvų, kepyklų laikytojai

Nemažai lietuvių turėjo savo nuosavus namus, ypač Rygos priemiesčiuose. Vienas kitas turėjo ir centre, keletas desetų lietu-

vių laikė restoranus, kepyklas, valgyklas, krautuves. Nemažai buvo amatininkų: siu-vėjų, batsiuvių, fotografų, nerimo — mez-gimo dirbtuvių savininkų. Pažinojau vieną lietuvių p. Vanagą, kuris kasdien prekiaavo sename turguje prie Dauguvos, pasistatęs nuolatinę būdą. Išsikalbėjus su juo ir man užmetus, kodėl neleidžia savo vaikus į moks-lą, man atsakė: Mano sūnus, tapęs koku nors inžinierium, tiek neuždirbs, kiek aš prie tos būdelės, tad geriau teina į prekybą. Panašiai kalbėjo ir kitas lietuvis, turįs savo kioską prie vartų, įeinant į Vermano parką.

Lietuvių turtuolių, pralobusių prekybo-je ar kitame kokiame versle nebuvo. Visi didesnieji namai ar tai prekybos, ar tai fab-rikai, daugumoje buvo vokiečių ar žydų ran-kose. Latviai stengėsi savo kapitalą sutrauk-ti į bendroves. O bendrovės jau statėsi įmo-nes ar didesnius namus ir kasmet plėtėsi. Lietuviai dar to negalėjo padaryti, bet jau buvo prie to einama.

Pas lietuvių batsiuvių I. Švažą, užeidavo daug lietuvių. Sykį užėjęs raudu besėdinti šliuša. O apie šiuą buvau jau skaitęs "Dar-bininkų Balse", kad jis esąs šnipas, pasida-ves maskoliams ir kad jo reikia saugotis. Išsikalbėjus su juo ir priminęs jam, kad apie jį mieste blogai kalba, tai jis verkdamas, Dievui prisiekdamas teisinosi, kad jis toks niekad nėra buvęs, kad jis esąs iš keršto apšmeižtas, kad jis tiek ir tiek yra lietu-viams gerą padaręs. Tiek to, palikome ra-mybėje. (Pabaiga)

MEŠKOS PATARNAVIMAS

Tikrovė suodinama Respublikos Prezidento vardu

DR. J. PAPLENAS

Kiekvienam valia faktus ir įvykius vertinti savo mastu. Nevalia betgi jų falsifikuoti, paklausti kaip tikrą pinigą. O J. Kedainio rašinyje "Tautininkai ir gruodžio septynioliktą", paremtame buv. Lietuvos Respublikos Prezidento Dr. K. Griniaus pasakojimu, per 17 numerių spausdintame "Naujienose", šitokia tendencija per daug jau regimai kyšo.

Čia nesiruošiam leisti į visapusišką ano meto situacijos analizę ir įvykių apologetiką. Juo labiau, kad eilė nukrypimų nuo tikrovės sudėtiniuose Griniaus Kedainio memuaruose jau buvo šioje vietoje V. Rastenio plačiai pavaizduota, o kai kas tose pačiose "Naujienose" ats. pulk. K. Škirpos atitaisyta.

Rūpi čia tik pateikti kelias pastabas, susijusias su pagrindiniu socialiekonominio Lietuvos gyvenimu, kurį Kedainio Griniaus veidrodys pavaizdavo nepažįstamai kreivai.

Bedarbiai Lietuvoje

J. Kedainis Dr. K. Griniaus vardu teigia, kad Lietuvoje didelę problemą sudarė bedarbiai. Bedarbių "žiemos mėnesiais, kai darbininkai sugrįždavo iš kaimų, miestuose ir miesteliuose atsiradavo dešimtys tūkstančių..."

Dešimtimis tūkstančių bedarbių Lietuva neskaiciavo. Masinio nedarbo Lietuvoje nebuvo. Gali būti tik kiek rimtesnė kalba apie nepilną darbo jėgos apkrovimą žiemos mėnesiais žemės ūkyje, apie nepakankamą darbo jėgos pasiskirstymą tarp įvairaus intensyvumo žemės ūkio Lietuvos srityse ir tik trečioje vietoje apie tuos du tris tūkstančius bedarbių, kurių kiekviename krašte yra netgi ir aukštos konjunktyros metu.

Bedarbių miestuose atsiranda dėl savo rūšies magneto, kuris nuolat siurbia žmones iš kaimo į miestą. Ko ne visame pasaulyje normaliais laikais galioja darbo jėgos iš žemės ūkio į pramonę traukos dėsnis. Tuo klausimu yra apščiail mokslinės literatūros, kuri pabrėžia šio reiškinio visuotinumą. Michael Hainish, pavyzdžiui, savo knygoje "Die Landflucht" (Jena, 1924) tvirtina, kad "bėgimas nuo žemės" yra bendras reiškinys, galiojantis ne tik stambiems dvarams, bet ir smulkesniems ūkiams, iš kurių ūkininkų vaikai noriai traukia į miestą. Tą patį reiškinį matėme ir Lietuvoje. Ne vienas iš mūsų pačių, neišskiriant nė J. Kedainio bendraminčių, patraukė į miestą, lengvesnės duonos ieškoti, o tėvų palikome pakaušį besikrapštanti, kur gauti berną.

Nereikia stebėtis, jei miesto magnetas Lietuvos miestuose, ypačingai Kaune, po 1926 m. seimo rinkimų ėmė dar smarkiau traukti. Kairiosios partijos, nesitikėdamos rinkimų laimėti (tai tvirtinama ir memuaruose), nesivaržė su pažadais darbininkams, kad tik daugiau balsų su jų sąrašais būtų sunėsta į rinkimų urnas. Po rinkimų dalis naivesnių balsuotojų patraukė į miestą savo duoklės atsiminti. Nors tuometinis vidaus reikalų ministras Požela ir leidosi draugu vadinamas, o — kiti juokauja — ir per petį tapšnojamam, betgi ir jis turėjo skaitytis su valstybės resursais ir krašto pramonė, kuri 1926 m., memuarų žodžiais, "vos bebuvo pradėjusi kurtis". Skambūs, bet netiesėti pažadai ne vieną darbininką pastūmėjo į kraštutinio elemento eiles.

Auganti pramonė vis daugiau reikalauja darbininkų. Kai, Lietuvos Statistikos Metrašio žiniomis, 1927 m. Lietuvos pra-

monės įmonėse, turėjusiose ne mažiau kaip 5 samdytus darbininkus, buvo su tarnautojais 19.933 darbininkai, 1933 m. vien tik darbininkų (be tarnautojų) buvo 21.367, o 1939 m. jau 32.371.

Šitaip mūsų pramonė augo, palyginti, laimingai išbrūdusi iš ūkinės depresijos, persiritusios per visą žemės rutulį ir ne viename krašte bedarbių skaičių padauginusios tris keturis kartus. Tarpautiniai nedarbo indeksai rodo, kad tarptautinė nedarbo kreivė nuo 1929 m. smarkiai kilo aukštyn, pasiekdama kulminaciją tašką 1932 m. Jei 1929 m. indeksą laikysime 100, tai 1932 m. teks žymėti net 291. Nuo tų metų nedarbo kreivė leidosi žemyn, nukrisdama 1937 m. iki 111.

Ūkinę depresiją pergyvenus, Lietuvoje bedarbių skaičius tirpė tirpo. Jei 1935 m. sausio 1 dieną visoje Lietuvoje buvo įregistruota 5158 bedarbiai (Statistikos Biuletenis, 1936 m. Nr. 2), tai 1939 m. sausio 1 d. jų tebuvo įregistruota 3116, o tų pačių metų birželio 1 d. vos 1263. (Stat. Biul. 1939 m. Nr. 7).

Jeigu Lietuvoje nedarbas labai skaudžiai nepasireiškė nė sunkiausiais depresijos metais, tai tatau ne tiek dėl darbininkų "draugų" ar jų "priešų" politikos, kiek dėl to, kad Lietuvoje dominavo žemės ūkis, apsorbuodamas apie 80% visos darbo jėgos, o tik apie 20% palikdamas pramonę, susisiekimui, prekybai, valstybės ir visuomenės darbui ir visoms kitoms sritims. O ūkinės depresijos labiausia pazeidžia pramoninius kraštus.

Ir toje pagrindinėje Lietuvos ūkio šakoje — žemės ūkyje — kaip tik nuolat buvo jaučiama darbo rankų stoka. Ji ypatingai buvo stipri šiaurės ir Vidurio Lietuvoje, kur žemė buvo geresnė ir ūkis pažangesnis. Ekonomistai ir agronomai suko sau galvas, įsiekdami išeities. VI. Balsys siūlė įtraukti į produktų darbą "tinginaujančius bedarbius" ("Dėl žemės darbininkų trūkumo", "Tautos ūkis", 1937 m. Nr. 19-20). A. Tarulis rašė, kad "dabartiniu obalsu turėtų būti ne grąžinti į kaimą miesto bedarbius, o išlyginti ūkio darbo jėgos pasiskirstymo atskirose krašto srityse", nes "miesto bedarbius... smarkiai absorbuoja pramonė" ("Žemės ūkio darbo jėgos pasiskirstymo ir jos atlyginimo problema", "Tautos ūkis", 1938 m. Nr. 10).

Miesto bedarbiai, kiek jų ten bebuvo, į kaimą nėjo, nors jie ten buvo labai reikalingi. Agr. VI. Tiškaus apskaičiavimu ("Lauko darbininkų reikalai", "Žemės ūkis", 1937 m. Nr. 8) tuo metu Lietuvos žemės ūkiui trūko apie 40.000 nuolatinių ir apie 70.000 sezoninių darbininkų.

Tai yra antroji nedarbo problemos pusė, kuri Kedainio Griniaus memuaruose nutylėta, nes jos duomenys, turbūt, netiko iš kalno numatytoms išvadoms.

Socialiniai klausimai

Atsiminimų autoriai užsimerkę vanao tautininkus dėl nesirūpinimo socialiniais klausimais, kuriuos jie esą "nustūmė neaiškion ateitin". Tik vieną nuopelį Kedainis Grinius įrašo į tautininkų aktyvą: Ligonų kasų įstatymą. Bet ir tą, seimų paruoštą įstatymą, skelbdami, "tautininkai jį labai susiaurino".

Tik tiek tepajėgė išspausti Kedainis Grinius iš taip dar netolimos praeities. Jei būtų mažiau pasikloję atmintimi ir dir-

stelęje į Vyriausybės žinias, būtų ir su tuo Ligonų kasų įstatymu nesusipainioję ir prisiminę, kad poperversminės vyriausybės paruošė, paskelbė ir įgyvendino visą eilę svarbių socialinių nuostatų:

1929. VIII. 12 paskelbtas Žemės ūkio darbininkų samdos įstatymas (Vyr. žin. Nr. 306), apimęs visas samdomų žemės ūkio darbininkų kategorijas ir normuojąs darbininkų samdymą ir jų samdos santykius su darbdaviais. Įstatymas, be kita ko, numatė kompensaciją darbininkui iki 12 savaičių uždarbio dydžio, jei jis samdytojas atleido be teisėtus priežasties.

Žemės ūkio darbininkų atostogų klausimą išsprendė Normalinės samdos sutarčių sąlygos, paskelbtos 1930 m. (V. ž. Nr. 324 ir 379). Jos nustatė ordinarininkui per metus ne mažiau kaip 12 ir metiniam samdiniui 6 laisvas dienas.

1931. X. 31 paskelbtas Nakties darbo kepyklose įstatymas (V. ž. Nr. 366), draudžias nakties darbą kepyklose nuo 21 iki 4 val.

1933. XI. 11 dienos šviesą išvydo Pramonės darbininkų samdos įstatymas (V. ž. Nr. 429), taikomas fabrikams ir kitoms pramonės įmonėms, prilygstančioms fabrikams. Be teisėtus priežasties nutraukęs sutartį samdytojas įpareigotas mokėti darbininkui kompensaciją iki 12 savaičių uždarbio. Apmokamų atostogų po 1 metų darbo nustatyta 10 dienų, o 1934 metų pakeitimu — 12 dienų.

1935. V. 27 paskelbtos Darbininkams — mokiniams pramonės įmonėse samdyti taisyklės (V. ž. Nr. 483).

1930. IV. 30 pasirodė Draudimo nuo nelaimingų atsitikimų įstatymas (V. ž. Nr. 531), numatęs darbininkui nelaimingų atvejų nemokamą gydymą, vaistus, pašalpą 2/3 uždarbio dydžio, o jei neteko darbingumo, tai ir pensiją iki 100% jo uždarbio.

1938. XII. 5 paskelbtas Nukentėjusiųjų nuo nelaimingų atsitikimų dirbančiųjų žemės ūkiuose aprūpinimo įstatymas (V. ž. Nr. 626).

Šį kardinalinės reikšmės įstatymų sąrašą dar galime papildyti septyniomis konvencijomis, kurias Lietuva 1931-1934 metais ratifikavo, paskelbė Vyriausybės žiniuose ir tuo būdu paverė jas Lietuvoje privalomomis teisinėmis normomis, įpareigojančiomis Lietuvos valstybę ir tarptautiniu mastu.

Štai jos: Konvencija dėl moterų nakties darbo, Vaikų nakties darbo pramonėje konvencija,

Konvencija nustatyti aštuonių valandų darbo dienai ir 48 valandų darbo savaitę pramonės įmonėse,

Konvencija dėl savaitinio poilsio pramonės įmonėse, Konvencija, liečianti svetimšalių ir savų piliečių darbininkų įgybę dėl atlyginimo nelaimingais darbo atsitikimais,

Konvencija dėl draudimo ligoje pramonės, prekybos ir namų ruošos darbininkų ir

Konvencija tarp Lietuvos Respublikos ir Argentinos Respublikos dėl indennizacijos už nelaimingus darbo atsitikimus.

Visų jų tikslas — apsaugoti darbininką. Ir ne tik namie, bet kai kuriais atvejais ir svetur atsidūrus.

Tiesa, šios konvencijos ratifikuotos Lietuvoje vėlokai: 1931 — 1934 metais. Bet kodėl jų neratifikavo ankstesnės vyriausybės? Juk iš šių septynių konvencijų tik dvi paskutinės sudarytos po 1926 metų, o net penktosios atitinkamų tarptautinių konferencijų sutartos ir

Pirmas laiškas

Keleri metai praėjo, o aš vis tebeminiu anas dienas, kada iš stovyklinio gyvenimo žiūrėjau į kraštus, kurie gali priglausti politinius tremtinius, laikinai praradusius tėvynę. Tada ir dabar simpatingiausiai atrodė Amerika.

Čia viliojo laisvės, galimybių išlikti fiziškai nesunaikintiems ir senoji lietuvių kolonija, tiek daug ir rūpėtingai padėjusi Lietuvai. Galvojau, kad į senųjų būrį įsijungę keli tūkstantčiai naujakurių, jei ne kalnus nuvers, tai tikrai daug padarys.

Turbūt buvau vienas iš tų, kurie seniesiems ateiviams Amerikoje neįkyrėjau skundais, prašymais, o vienok, kartais ir neprašant atėdavo rūpestingai supakuoti siuntiniai, į kampa įkištas doleris ar kitas... Ir beveik nė vienas siuntėjas man nebuvo pažįstamas, giminė, draugas.

Tada nieku, kitu negalėjau atsilyginti, kaip tik parašyti šiltą laišką, pasiųsti Vokietijoje išleistą knygą, naujų laikų mokyto dievdarbį drožtą kryžių ar koplytėlę. Pameniu, tuose laiškuose reiščiau džiaugsmą, o kartu ir rūpestį, kad ta mūsų draugystė būtų pastovi, tikra ir ne tik mums asmeniškai naudinga.

Tai buvo mūsų meilė iš tolo. Aš tikrai tikėjau, kad ji tokia ir gali pasilikti, jei abi pusės supras kuo esą, kas atsitiko, kokios pareigos visų laukia taraujant savai tautai ir Lietuvos laisvei. Tiesa, kartais suabejodavau, ar visi išlaikys taktą ir nepasės koks išsišokelis piktos sėklos.

Alkio ir blogos pastogės vejami važiuojo tremtiniai iš Vokietijos, išvažiuoju ir aš, nors Vokietijai, šalia kalėjiminio patyriau labai daug gero. Ir įsi-pragaro, turėjau ir tam tikrų simpatijų. Bet man buvo pasakyta: dabar važiuojį arba niekad nevažiuos. Pasirinkau "da-Isikūrimo pradžia nebuvo len-pagalbos rankos, patyriau ir gva. Šalia nepaprastai jautrios storžievėška, be jokio reikalo, siems? Ar tokių žmonių, pagal-jųjų ateivių.

vojau, nebuvo Lietuvoje, Vokie-bar važiuoju" ir atsidūriau čia, tarp tūkstančių senųjų ir nau-tijoje ir kitur. Iš to istorijos ne-reiškinys, kuris primetamas vi-metimą iš buto. Bet ar tai toks dariau, nieko neapkalinau, o pa-prašęs tuo metu tautos, iš kitų tikinau, kad senieji ateiviai ge-ri, tik reikia jų neįžeisti, juos ir save nepervertinti.

Negaliu pasigirti, kad esu jau daug Amerikos matęs, daug se-

sudarytos kaip tik 1919-1925 me-tų laikotarpyje, vadinasi, dar iki tautininkų "viešpatavimo". O vis dėlto tik tie, kurie Kedai-nio Griniaus žodžiais "pavertė darbininką darbo gyvuliu" pasi-rūpino jo socialine, teisine, tech-nine ir medžiagine būtimi, o tie, kurie vertė darbininką būti kan-triu priešrinkiminių pažadų klausytoju, nė kiek nesirūpino, kad tie pažadai po rinkimų būtų prisiminti partijų centruose. Ir ypatingai tų partijų, kurios va-dinosi labai skambiais darbinin-kiškų organizacijų vardais.

(Bus daugiau)

Laiškai pasivadinusiems „jūs“ ir „mes“

nųjų ateivių kalbinės. Bet bu-vau įkėlęs koją į Bostoną, Chi-cagą, Detroitą, New Yorką, Ne-warką, Amsterdamą, Rochesterį ir kitas kolonijas. Naujinau pa-žintis su dabartiniais ateiviais ir mezgiau ryšį su senaisiais. Ir iš visur parsivežiau daug gerų įspūdžių, bet ir tą man labai ne-malonu: "Jūs dipukai, mes ame-rikonai", "Jūs ir mes", "Mes ir jūs...", tarsi būtume dviejų tautų, lietuviškai kalbančių vai-kai, kurie susirenkam lyg ko vienas kitam papriekiaštai, savo mandrybes pasirodyti ir savo galią pademonstruoti.

Ar visur tą patį sutikau? — Jūs paklauskite. Ne. Vienur apie tai kalbėjo daugelis, kitur tik keli. Bet tos daugelio ar kelių kalbos turėjo gi turėti priežastį. Ir į tas priežastis bandžiau gilintis ir gilindamasis maniau, kad laikas geriausias gydytojas, pakalbės — nusibos ir viskas praeis. Menki dūmai pro kami-nus išrūks ir visiems bus gerai.

Bet tos kalbos taip greit ne-tilsta, kaip aš maniau. Atsiranda jų panaujintojų. Ir tada vėl, apmirusių kolonijoj sušunka-ma: "Jūs ir mes", "mes ir jūs!"

Prisipažinsiu, esu didelis prie-šininkas tų pasivadinusųjų "Jūs ir mes". Esu tik "mes" šalinin-kas, nes į viską žiūriu taip, kaip yra, nematau tokių tarpeklių, kurių negalėtume perlipti, ne-matau tokių visuotinių reiškinų,

kurie mus vieni nuo kitų atstum-tų. Tik matau, kad mes viską "persūdom", pamatę smulkme-ną ar silpnybę, ją darom visuo-tiną.

Mūsų skirtingumai, tiesa, ne-maži. Mes gimėm, augom, bren-dom, mokėmės ir gyvenom labai skirtingose sąlygose. Ir vieni ir kiti, esam patyrę vargo ir turim nemažų laimėjimų. Ar juos ne-galim panaudoti darnesniai atei-čiai? Ar juos nereikia vertinti taip, kokie jie yra, nepriekaiš-taujant, kad taip, o ne kitaip įvykę? Ar mes ramiai, be pyk-čio negalim parodyti silpnybės ir kviesti nuo jų atsakyti? Ar už tai, kada nurodomos silpn-ybės, reikia pykti? Ar mes ne-galim apseiti be pajuokos ir žė-minančių reiškinų? Ar visi tie mūsų skiriamieji "baubai" nėra

psichologinės neišvengiamybės, kurios amžiais kartojasi šeimo-se, jaunųjų su vyresniaisiais?

Tai vis klausimai, kuriuos gir-dint "Jūs ir mes", "mes ir jūs", reikia panagrinėti ir išsiaiškinti.

Esu pasiryžęs tais klausimais parašyti keletą laiškų. Pasek juos ir jei būsiu ką ne taip nu-sakęs, pasakyk man. Išsikalbėti reikia ir jau laikas vadintis tik "mes".

BALYS GAIDZIONAS

tinų šokių mėgėjams
V. Beliajaus
THE DANCE OF LIETUVA
Voveraitė, Malūnas, Vėdaras,
Oželis, Blezdingėlė...
54 lietuvių tautiniai šokiai bei
žaidimai
Užsakymus ir pinigų siųsti
DIRVOS redakcijai
Kaina — \$5.

ALTORIŲ ŠEŠĖLY

trijų tomų Mykailačio-Putino romanas išleistas Tremties, Vokietijoje

Kaina 4 doleriai

Su užsakymais, prisiunčiant pinigus, kreiptis:

Steponas Nasvytis,
4579 W. 157 St.
Cleveland 11, Ohio

arba į kitus Tremtyje paskelbtus atstovus.

Knyga gražiai išleista.

Imokėjusiems pinigus knyga tuoj išsiunčiama.

UNIVERSAL offers

TO THE FIRST 20 WOMEN

24-Piece Cannon Towel Set

All Famous Cannon First Quality!

FREE-

with the purchase of a

UNIVERSAL WASHER or IRONER

Famous Universal 2-Speed Washer

Exclusive Speedselector assures proper washing speed for every fabric!

Time-A-Matic Timer automatically times your washing for you!

Control-O-Roll Wringer the world's safest, most efficient!

Automatic Safe-T-Switch protects the washer and you!

UNIVERSAL

Priced From

\$139.95

UP

Ironers Start at \$119.95

SUOPIS FURNITURE

6921 Wade Park Ave.

EX 1-0911

Ar tikrai mumyse tebėra tėvynė?

Dr. Henr. Lukuševičius iš New Yorko Draugo Nr. 178, liepos 30 d. taip rašo:

"Galima ištempti iš Tėvynės žmogų, bet jokia jėga negali ištempti Tėvynės iš žmogaus. Ją nusivėžę savo širdy treminiai gyvą ir nemirtingą Kazakstaną, Altajū ir Archangelą: ją atsivėžę gyvą ir laisvą Chicagą, Brooklyną ar Bostoną. Atsivėžę Lietuvą su jos praeitimi, su jos kūrybine nepriklausomybės gyvenimo ugnimi, su jos klaidų viltimi.

Ir todėl nėra ko stebėtis, jei Lietuva ir prasižvelgia šandien, ypač čia, laisvojo Amerikoje, visokiais aspektais: poetas ją su meile išdainuoja himnais, politikas ją išreiškia organizuota kova, kari pasireiškia konkretiomis formomis, tokiais kaip Viliakas, kaip Amerikos Lietuvių Taryba, kaip Pasaulio Lietuvių Bendruomenė, kaip Lietuvių Išlaisvinimo Centras (Argentinoje) ir pan. Iš kitos pusės, kritikai į laikraščius puslapius raidėmis išklodo mūsų buvusių klaidų kartėlių ir neretų, įsismaginę, drebeltelį truputį purvo į kenčiašios Lietuvos veidą..."

Deja. Jeigu iš tikrųjų nebūtų jokios jėgos, kuri galėtų ištempti Tėvynės iš žmogaus, tai tada Tėvynėi šviestų tik saulė. Neatsirastų jokių šešėlių.

Kad visi tremtiniai ją nusivėžę savo širdy gyvą ir nemirtingą į Kazakstaną, Altajū ir Archangelą, tai tas tiesa, bet kad visi tremtiniai būtų atsivėžę ją gyvą, su jos garbinga praeitimi, su jos kūrybine nepriklausomybės gyvenimo ugnimi laisvą Chicagą, Brooklyną, Bostoną ir kitur laisvųjų kraštų miestus ir miestelius, tai, mano nuomone, reiktų daugiau negu suabejoti.

Tiesa, mes suspausta širdimi palikome Tėvynę ir pasitraukėme į Europos vakarus. Išvykome ne uždarbiauti ar čia susikurti prabangesnį gyvenimą, bet išsaugoti savo gyvybę ir laisvą pasaulį. Tiesą sakant, dėl Lietuvos išlaisvinimo. Mūsų tėvų, brolių ir seserų nukankinti lavonai ir palietas nekaltas kraujas šaukė šaukia mus prie vieningo ir drausmingo darbo gebėti kankinamą ir marinamą lietuvių tautą. Mes liktume didžiausiais niekšais savi Tėvynėi ir bendrininkais tų budelių, kurie žudė ir dabar tebežudo mūsų naujuosius ateivius, jei atsisakytume jiems šiandien ištiesti pagalbos ranką. Todėl, visiems lietuviams, ypačingai naujiems ateiviams, gyvenantiems laisvame pasaulyje, krūta didžiausia atsakomybė dėl lietuvių tautos išlaisvinimo ir jos egzistencijos.

Reikia to darbo privalo stoti visi iki vieno naujieji ateiviai, o ne grupelė. Už tai ir tenka didžiausia garbė tiems idealizmo herojams mūsų poetams, rašytojams, menininkams ir visiems veikėjams, kurie po sunkaus darbo, randa laiko grąžinti Lietuvą, kelti jos dvasinius ir medžiaginius turtus. Šiandien jie prilygsta Maironiams, Kudirkams, Basanavičiams.

Tačiau, jų tas darbas vyksta labai ir labai sunkiai. Kodėl? Atrodo todėl, kad ne visi išieviai atsivėžę savo širdyse gyvą ir nemirtingą Tėvynę Lietuvą. Jeigu nebūtų iš daugumos naujųjų ateivių širdžių ištempta Tėvynė, tai nebūtų ir atsiradę per tokį trumpą laiką tiek daug ir tokių tamsių šešėlių.

Tūkstančiais naujieji ateiviai, ypatingai gyvenantieji provincijų miestuose ir miesteliuose turėdami saugesnę ir sotų gyvenimą, pradeda atrodyti, lyg

būtų tiesiog dezertyravę iš Lietuvos vadavimo fronto. Ir kuo didesnis bus skaičius tokių dezertyrų, tuo daugiau sustiprinsime sovietinį okupantą.

Čia sustok ir pagalvok mielas lietuvi! Ar nekrinta kartais ir ant tavo pečių ta baisioji nuodėmė?

Nesuprantama, kodėl spauda, iki šiol vengia rašyti apie tokių mūsų tautos dezertyrų ir savanaudžių? Man atrodo, kad atviras ir teisingas žodis nėra kiek tam reikalui nepakenktų.

Iš spaudos atrodo, kad lietuvių tautos išlaisvinimo kelias mędom nutašytas. Nėra jokių spragų ar šešėlių. Spauda išbraukdama mūsų šauksmus į dvasios užsūdėlius ir sumedžiagėjusius lietuvius, neša atsakomybę už kasdien didėjantį skaičių slapukų tuose šešėliuose. Prisiminus mūsų aušrininkus, mes taip pat ne tik kad galime, bet ir privalome nesigailėti jiems karčių žodžių, kuriais gal būt ir pasisektų sukrešti jų tautinius ir religinius jausmus.

Kad nebūtų tušti šie mano žodžiai, pasistengsiu trumpai pavaizduoti nors bendriniais pavyzdžiais.

Lietuvybės išlaikymas

Rodos taip nesenai, vos prieš porą ar mažiau metų, visa lietuviška spauda mirgėte mirgėte straipsniais, kuriuose buvo įvairiausių nurodymų, pasiūlymų ir patarimų, kaip sustabdyti nutautėjimą viestinių lietuvių tarpe. Tačiau, net nespėta tuos visus patarimus išbandyti, kaip atsistojo prieš mus kita, dar svarbesnė problema: kaip išlaikyti lietuvių naujųjų ateivių tarpe, kurie per porą — trejetą metų atsirado ant bedugnės kranto. Prisimenu, dar būnant Vokietijoje, prel. Krupavičius, apvažinėjęs Amerikoje kai kurias lietuvių kolonijas, grįžo į Vokietiją nuliūdęs. O jeigu dabar tas pats žmogus apvažinėtu ir aplankytų visus naujuosius ateivius lietuvių gyvenančius miestuose, miesteliuose ir kaimuose, tai grįžęs į Vokietiją apstuldytų kruvinomis ašaromis...

Jis užtikytų tūkstančius šeimų ir paskirų asmenų, pas kuriuos nerastų nė vienos lietuviškos knygos, o daug kur ir lietuviško laikraščio. Išgirstų tėvus kalbančius didžiausiu žargonu, o jų vaikus tarp savęs kalbančius tik angliškai. Užtikytų ir tokių šeimų, kur tėvai, vaikams girdint, šmeizia Lietuvą, sąmoningai savo vaikų neleidžia į lietuviškas mokyklas ir t.t.

Tam paryškinti duosiu vieną pavyzdėlį. Šią vasarą vienoje gegužinėj susitikau prieš porą metų atvažiavusį į Ameriką vieną daktaro šeimą. Nežiūrint, kad turi du mokyklinio amžiaus vaikučius ir dirba pagal savo specialybę, net nežinojo, kad išeina kažkoks vaikučiams laikraštukas "Eglutė". Ar tai ne tamsių šešėliai dengia mūsų lietuvių?

Kova su komunizmu

Šiuo metu, kai raudonasis okupantas visomis savo tironijos priemonėmis stengiasi išnaikinti visą mūsų tautą, laisvajame pasaulyje gyveną lietuvių nega-

li likti pasyvūs stebėtojai, bet visi privalome aktyviai stoti į kovos frontą su komunizmu. Esame patys išgyvenę pirmosios sovietinės okupacijos dienas, todėl visi gerai žinome ir jaučiame tautos laisvės ilgėsį. Esame patys gyvieji liudytojai raudonojo teroro padarinių mūsų Tėvynėje. Kęčiantį Lietuvą įpareigoja mus laisvajame pasaulyje skleisti tiesą apie tą baisiausią žmonijos priešą — komunizmą. Mes užtatume prakeikimą savos Tėvynės ir drauge liktume priešais tų kraštų, kuriuose mes radome prieglobstį, jei nedėtume pastangų nuplėšti kaukę ir parodyti tikrąjį šlykštų komunizmo veidą. Mes liktume pagelbininkais tų budelių, kurie pražudė šimtus milijonų nekaltų žmonių, jei slėptume tą, ką mes matėme ir pergyvenome.

Tomis raudonojo komunizmo bacilomis yra užsikrėtę ne tik daug darbininkų, bet, sakoma, net nemaža svarbių įstaigų valdininkų ir net mokslininkų. Jų tarpe yra nemažas skaičius ir lietuvių, kurie vieni suvedžioti kiti už rusišką auksinuką pardavę sąžinę ir garbingą lietuvių vardą, virto Stalino bernais ir drauge ne tik Lietuvos, bet ir Amerikos priešinai.

Kas gi pirmutinai privalėtų stoti į kovą prieš mūsų tautos žudikų bendradarbius, kurie kiekvienoje lietuviškoje kolonijoje turi susisukę komunistinius lizdus? Aišku, kad mes naujieji ateiviai lietuvių. Mūsų kova su tomis raudonomis piktžolėmis turėtų būti kultūringa, bet griežta. Skelbti amerikoms spaudoje jų organizacijų tikruosius tikslus ir uždavinius, nutraukti su jais ryšius, neremti nė materialiai, nė moraliai.

O kaip iki šiolie buvo? Ar iš tikrųjų visi naujieji ateiviai vieningai prisidėjo prie tos kovos? Ne. Viena dalis kovoję, o kiti bičiuliaujasi, dalyvauja jų parengimuose, perka jų parduotubar tas pats žmogus apvažinėtu ir aplankytų visus naujuosius ateivius lietuvių gyvenančius miestuose, miesteliuose ir kaimuose, tai grįžęs į Vokietiją apstuldytų kruvinomis ašaromis...

Parama Lietuvos išlaisvinimui

Kas gi veda kovą dėl Lietuvos išlaisvinimo? Manau, kad visiems žinoma, Amerikos Lietuvių Taryba. Kas rūpinasi pasaulyje išsklaidytais lietuvišiais tremtiniais? BALFo organizacija. Reikalinga medžiaginė parama? Kiekvienas lietuvis, iš kurio širdies nėra dar ištempta Tėvynė Lietuva, neabejodamas atsakys, taip.

Kokiems lietuviams pirmoj eilėj krinta didžiausia atsakomybė už šią paramą? Taip pat kiekvienas atsakys, kad naujiems ateiviams. O ar visi naujieji ateiviai sąžiningai prisideda prie tos paramos?

Taip pat kiekvienas atsakys, kad ne. Remia tik dalis.

O kur gi pasidėjo kita dalis? Gal dar neprasigynę? Neturi iš ko ne tik aukoti, bet ir pavalgyti?

Oi ne! Šimta kartų ne! Kaip tik toji dalis lietuvių ir neaukėja, kuri, galbūt, per trumpą laiką per daug praturtėjo.

Štai skaitau Drauge apie vieną susirinkimą Chicagoje, kuris, atrodo, specialiai buvo suruo-

Atgyja Fraternitas Lithuanica

Šiomis dienomis Clevelande įvyko čia gyvenančių gydytojų fraternitietų susirinkimas, dalyvaujant vienam iš šios brolijos steigėjų gen. gyd. Nagiui ir svečiui Dr. B. Matulioniui.

Brolija yra įsisteigusi 1908 metais, inspiruota Dr. Jono Basanavičiaus. Jos tikslas: ruošti savo narius aktingai dalyvauti Lietuvos sveikatingumo ir visuomeniniame darbe, remti lietuviškas tautines bei valstybines tradicijas, mokslą, meną bei spaudą, remti moraliai bei materialiai lietuvių gydytojų įsikūrimą Lietuvoje, rūpintis savo narių profesiniu tobulinimu, jų profesine etika ir gryno lietuviškumo išlaikymu.

Lietuvos Nepriklausomybės laikotarpiu Korporacija buvo gražiai išaugusi ir atliko gana aktyvų vaidmenį mūsų valstybiniame bei visuomeniniame gyvenime, ypač Karo Sanitarijos srityje. Tai jai pavyko dėka stipraus lietuviško idealizmo, gryno bepartiskumo ir plačios tolerancijos.

Šiuo tremties laikotarpiu Korporacijos nariai yra išsklaidyti po visas pasaulio dalis. Bet tas pats idealizmas ir dabar juos dvasiniai jungia, verčia organizotis, kiek aplinkybės leidžia — padėti vienas kitam ir verčia tikėti, kad, laikui atėjus, bent šis brolijos branduolys pargrįš Lietuvon parsinešdamas ten tas pačias neužmirštinas humanizmo, tolerancijos, idealizmo ir ištikimybės savo tautai idėjas. Dėl šių idėjų organizacija turi būti išlaikyta ir šiuo laiku.

Korporacijos centras jau yra susiorganizavęs Chicagoje, kur yra apsigyvenusi fraternitietų dauguma, be to, skyrėsi įsisteigę New Yorke ir dabar Clevelande. Korporacijos nariais priimami visi lietuvių gydytojai, kuriems jos tikslai yra artimi.

Dr. J. Abratis

DIRVĄ UŽSISAKYTI
galima ir šiandien, nėra reikalo laukti nei metų, nei mėnesio pabaigos!

tas atvaizduoti Lietuvos kančioms ir paremti Amerikos Lietuvos Tarybą. Susirinkime, kaip rašo korespondentas, buvo per 200 dalyvių ir suaukojo tam reikalui tik 36 dolerius. Tai ką, gal susirinko visi tokie biedniokai, kad negalėjo net po 20 centų paaukoti? Taip pat ne! Gal tie ir suaukojo tuos 36 dolerius, kurie skaitėsi virš 200, o 200 dalyvių, kurių tarpe, manau, buvo daugiausia iš naujųjų ateivių, galvas nulenkę praėjo pro aukų lapus. Tai ką jau bekalbėti apie provincijų mažesnes lietuvių kolonijas, kur ne visada ir tokie susirinkimai būna?

Tokiems lietuviams nerūpi tragiškas Lietuvos likimas. Vieni, Lietuvoje pasilikusią motinėlę, gal mirštančią iš bado išmainė į namą, sklypą, automobilį, prabangius baldus ar tūkstantines dolerių, o kiti dar gražiau, — pragerę karčiamose, o Lietuvos išlaisvinimui ir BALFui neskiria nė minutės darbo ir nei vieno cento. Savanaudiškas, gobšumas ir girtuokliavimas, sunaikinęs žmogaus visus tauriuosius jausmus, ištrėmė iš jų širdžių ir Tėvynę Lietuvą.

Štai, apie kokias "ryškiasias asmenybes" šių dienų spauda turėtų rašyti. Kitaip tokių asmenybių skaičius kasdien didės ir didės. O kad tas neįvyktų, reikia greičiau griebtis kokių nors priemonių tam sustabdyti.

Vincas Abramikas

NAKTIS

Ištiesusi rankas ir pirštus padabinus žvaigždėmis tamsian upelio vandenin akis nuleidus, ji įsilieja per medžius, per namo uždaras duris ir uždengia visų šešėlių veidus.

Srovenančiais upeliais ir vėjelio skridimu erdvių ji taurę kristoline pripildo gėrimu nakties tamsiu, ir medžių šakos, juodą tylą apkabinę

kaip rankos, poilsui sustojo ties keliais, užmigdo vieškelį neramų smėlį — Naktis pritrūso papuošus mirgančiais žiedais mėnulį pačiame dangaus krašte išskėlė.

A. BALASAITIENĖ

Ar pažįsti šį kraštą?

Kas žinotina apie JAV-bių 48 valstybes

Massachusetts — vadovavo Amerikos revoliucijai ir turėjo labai daug įtakos amerikiečių auklėjimui, pramonei, religijai, literatūrai, teisei ir kultūrai. Valstybė pasižymi batų, tekstilės, popieriaus pramonės dirbiniais. Cambridge turi pasaulinio garso Harvardo universitetą (nuo 1636 m.). Didžiausias miestas — Boston — yra didelis kultūros, pramonės, žvejybos ir urminės prekybos centras.

Minnesota — gamina daugiausia geležies rūdos už kitas valstybes. Pajamėtinai Duluth uostas — tonazas atžvilgiu antrasis po Philadelphiaus (vidurkis — 64 milij. tonų). Vadinama "10.000 ežerų kraštu". Minnesota turi puikias sąlygas vandens sportui. Valstybė pristato apie 70% visos JAV geležies rūdos. Pramonės šakos: miltų gamyba, neelektrinės mašinos, mėsos pakavimas, pieno produktai. 1948 m. Minnesota buvo pirmoji sviesto ir taukų ir antroji kiaušinių gamyboje. Valstybė turi savo įnešą ir į mediciną — pasaulinio garso Mayo klinika Rochester. Iš 42 aukštųjų mokyklų 15 yra koledžai ir universitetai. Aukštai vertinamas Minneapolis miesto simfoninis orkestras ir St. Olaf koledžo choras.

Mississippi — viena stambiausių medvilnės gamintojų. Kai kuriose plantacijose auginama ligi 38.000 akrų medvilnės. Žemės ūkis teikia daug gaminių: bulves, soją, riešutus, cukrų, ryžius, kviečius, avižas, vaisius. Pienininkystė ūkio pajamos užima antrąją vietą po medvilnės. Be 7 koledžų ir universitetų esama ir 10 mokyklų negramas.

Missouri — Trumano tėviškė, žinoma savo liaudies pasakomis ir Mark Twaino sukurtais personažais: Tom Sawyer'iu ir H. Finn'u. Tai žemumų kraštas. Gaminama jautis, žiemenčius kviečius, medvilnę, tabaką. 1950 m. valstybė buvo antroje vietoje arklų auginime. Mineralai: cementas, anglis, marmuras, geležis, varis, kobaltas, bismutas, manganas. Missouri universitetas Columbia mieste turi pirmąją JAV žurnalistikos mokyklą (ist. 1908 m.).

Montana — čia turi didžiausias vario

kasyklas JAV, avių ganyklas ir kalnus su puikių gamtovaizdžių poilsio vietomis. Dar čia iškasamas cinkas, kiek aukso ir sidabro. Netrukta anglies ir naftos. Montana taip pat turi vienintelės JAV saftyro kasyklas. Užima trečią vietą avių auginime. Dar pažymėtina medžio, bulvių, obuolių pramonė. Pirmieji baltieji čia atsikūrė 1743 m.

Nebraska — sveiko klimato, sauso oro ir saulėta valstybė. Žiemos šalios ir vasaros karštos. Daug gamina kviečių — po Kansas užima antrą vietą žiemkenčių kviečių gamyboje. Ūkis turi daug pajamų iš pienininkystės, mėsos ūkio, paukštinkystės. Krašto pramonėje svarbių vietų užima Omahos miestas — mėsos, sviesto, kviečių gamintojas ir skirstytojas. Netoli nuo Omahos yra garsus, Flanagano išteigtas vand. Berniukų Miestas. Valstybinis universitetas — Lincoln mieste, esama dviejų sektų vadinamų un-tų ir 12 tokių pat koledžų.

Nevada — mažiausia valstybė gyventojų skaičiumi, pagarsėjo savo aukso ir sidabro kasyklomis (po 1859 m. iškasta per 1 bil. dol. vertės), o pastaruoju metu Nevados vardas nuskambėjo per pasaulį ryšium su atomo bombų bandymais. Gaunami mineralai: varis, cinkas, auksas. Dėl savo skrybių įstatymų Nevada yra garsi ir savo skrybių centrais — Reno ir Las Vegas. Valstybėje leidžiami kitor draudžiami lošimai. Aukščiausias kalnas — Sierra Nevada turi 13.145 pėdas.

New Hampshire — viena iš 6 Anglijos valstybių pasižymi kalnais, spalvingais ežerais, upėmis ir dideliais miškų ištekliais. Dėl gero klimato turi puikias sąlygas vasarajimui. Valstybės trečdalis yra per 2000 pėdų nuo jūros paviršiaus. Vienintelis uostas — Portsmouth. Pramonės šakos — tekstilė, popierius, odos išdirbiniai, mašinos, spaustuvės. Dirva ir klimatas teikia geras sąlygas uogų, obuolių, persikų auginimui. Pieno ūkis ir paukštinkystė plačiai kultivuojami, Gaunama granitas, varis, magnetitas ir kiek aukso.

(B. d.)

Parėngė V. Al.

"I save 24 hours a week on the electric work-saving plan"

Ta ponja galėtų būti T A M S T A!

Sutvarkykite savo namus pagal elektrišką laiko taupymo planą ir Tamsta taip pat galėsi sutaupyti vidutiniškai 24 valandas kas savaitę.

Ko tam reikia? Elektrinės virtuvės, indų plovėjų, šaldytuvo ir ledainės — sutrumpinti maisto parengimui, pirkimui ir indų plovimui. Ir elektrinis džiovintuvas, automatinė skalbėja bei prosas — paglėvinti skalbimo darbams.

Vartodami šiuos elektrinius darbo taupytojus, Tamsta pasiiluosuoji nu nereikalingos virtuvinės bei skalbimo rutinos... turi laiko kitiems dalykams.

NIEKAS TAIP NETAUPO LAIKO, KAIP ELEKTRA!

The Illuminating Company
ALWAYS AT YOUR SERVICE IN THE BEST LOCATION IN THE NATION

"TEN O'CLOCK TUNES" MEGAMIAUSI KURINIAI GARSIAUSIOS ŽVAIGZDĖS
Perduodama, penkis dienas per savaitę — nuo pirmadienio iki penktadienio
Rytais 10-14 — WICA ir WGAR • Vakara 10-14 — WHK

SLA PROBLEMAS

PARAMA LIETUVOS IŠLAISVINIMUI

Iš nušautojo brolio širdies, — taip taria ir pataria vieną partizanų dainą. Ak, anapus geležinės uždangos genocidas, su-naikines trečdaly visos mūsų tautos. O šiaip? Iš šipuliuko pri-skaldoma vežimai, rakštys, li-guistas įsivaizdavimas, lenkty-nės paskui savo reikalus, kai ne tik visos pastangos, bet ir pasi-ruošimas gyvybės aukai turėtų būti vyriausias dienos įsakymas. Su blogybėmis, kurios ardo ben-druomenės gyvenimą, tektų ko-voti iš pieties ir iš širdies, bet nieku būdu anąsias puoselėti. Va, kas mane verčia nusistebėti Jono Šliburio "Santykiais" (žr. "Tėvynė" Nr. 23).

Senoji ir pastarųjų metų emi-gracija nėra tokia pat. Skiria laikas, skiria priežastys ir kiti veiksniai. Tačiau yra jungtis, yra saitai, tai tautos kraujas, tautos tradicijos ir pareigos tautai. Jei visa šita turėtumėm galvoje, vadinamoji praraja už-augtu, tepalikus blogiausiu at-veju menka grovelė. Tačiau... Visų pirma Maskvos instrukcijos, o paskui — sa-vųjų neapdairumas. Maskva ži-no, ko nori, bet kam mums užsi-verti ant tos meškerės, kam er-zinti senuosius JAV lietuvius ir tremtinius?

Pil. J. Šliburis skelbia siūti-kę kažkokį tremtinį Krautą ir... krauna pilnomis šakėmis visai politinei emigracijai. Ar

tai teisinga?

Ana, sykį susirgęs buvau rei-kalingas skubios gydytojo pa-gelbos. Gydytojas, patyręs, kad pacientas būsiąs tremtinys, pa-klausė: "Ar turės \$4 už vizitą?" Ar gi būtų teisinga teigti, kad visi JAV gydytojai verčiasi gembliu?

Hiss dirbo Stalinui, ar gali-ma daryti išvada, kad visas Val-stybės Departamentas yra Sta-lino tarnyboje?

Aure, Omahoje, Nebr., krašto ginkluotųjų pajėgų dieną buvo suorganizuota JAV aviacijos paroda. Ten, be kita ko, buvo žemėlapiai, kuriuose Lietuva be jokių skrupulų įjungta į komu-nistinės Rusijos žemes. Negi, darytina išvada, kad Washing-tonas ir toliau eina Jaltos, Te-herano ir Potsdamo šunkeliais ir paneigia Rooseveltto pareiški-mą dėl Lietuvos Valstybės teisių į laisvę ir nepriklausomybę?

Šit, Omahos respublikonų "Herald" įdėjo vaizdelį, kur katė, šunio būdon įlindus, graso tikrajam šeiminkui, ir tą šunį laikraščio braižėivą pavadino DP. Ar jau išvada, kad visi re-spublikonų redaktoriai yra žmo-gėdros?

Turi juk būti matas ir saikas žmonių ir faktų vertinime ar ne?

"Barakuose auginti žvėriukai" — Taip rašo J. Šliburis apie tremtinių vaikus. Palauk, kaž-

kur girdėti žodžiai? Manding, taip mūsų prieauglį viename straipsnyje apibūdino Maskvos "Vilnės" Andriulis, o dar prieš jį pati Maskvos "Pravda". Bet pagaliau dėl šito nėra ko jaudin-tis. Jaudintis ir sielotis reikia šit dėl ko:

— Pirmajame "Tėvynės" psl. teigiama didelė rimta tiesa: "SLA 65 metų sukaiktis proga padvigubinkim narių skaičių". — O 3 psl. ta tiesa šitaip su-niekinama: nuo bado, maro ir... tremtinių apsaugok mus Vieš-patie!

Kam tokie straipsniai tarnau-ja? SLA augimui ar skaldymui? Rodos, geriausia išmintis ran-dama tame pat "Tėvynės" nr., kur Bostone lietuviai rašytojai patys išpažįsta ir kitus išpažint kviečia:

"Mes tikime lietuvių tautos genijumi ir nepalaužiama valia. Mes tikime, kad ten yra laimėji-mas, kur atsparumas yra stip-resnis už slėgimą, kur į kiekvie-ną ardą bendro darbo pastan-gą kyla dvigubai didesnės vie-ningo darbo pastangos, kur į kiekvieną kritusio kovoje ar veikloje vietą stoja naujos dar stipresnės jėgos. Į tokį, pasiry-žimą, į tokią veiklą mes kviečia-mus visus lietuvius.

Tebūna amžiais gyva lietuvių tauta ir visuomet laisva ir graži Lietuva!"

J. Cicėnas, SLA 87 kuopos narys

Seniau ir Dabar

K. S. KARPIUS

SUSIKALBĖTI REIKIA

Dirvos 35 Nr. paskelbtas lai-škus, "Taip nesusikalbėsime". Jo tvirtinimas, kad "K. S. Karpius tuos nesusipratimus, pabrėžda-straipsnis nėra nuosirdus ir ne-pasitarnauja abiejų grupių su-artėjimui", ir pasakymas, "Aš sakysčiau, kad tam tikra kaltės dalis glūdi tremtiniuose, bet taip pat nėra švarutėliai ir senieji ateiviai", tik patvirtina, kad ne-susipratimas tarp senųjų ir nau-jųjų Lietuvos išeivių yra ne vie-noje kurioje kolonijoje, bet vi-suotinis. Tą liudija ir mano as-meniškai gauti laišukai iš daug-

lio kolonijų nuo senųjų ameri-kiečių.

Antroje savo straipsnio daly-je aš dariau net siūlymus šalinti tuos nesusipratimus, pabrėžda-mas, kad reikalinga rasti būdai "pašalinti tą sieną, skiriančią vienus lietuvius nuo kitų", ko sakysčiau, kad tam tikra kaltės dalis glūdi tremtiniuose, bet taip pat nėra švarutėliai ir senieji ateiviai", tik patvirtina, kad ne-susipratimas tarp senųjų ir nau-jųjų Lietuvos išeivių yra ne vie-noje kurioje kolonijoje, bet vi-suotinis. Tą liudija ir mano as-meniškai gauti laišukai iš daug-

TRUMPUTIS PRIDURKAS:

Kai "Tėvynės" Redaktorių p. Leo Vasil atsiliepus (dešite ar ne? jei ne, malonėkite str. gražinti), gavau pranešimą: "Kaip visas polemikas korespondencijas laikome Redakcijos archyve, taip ir Tamstos raštą palie-kame Redakcijos archyve". Kas per spaudos papročius negirdėta na-cionalizacija! Bet toliau, dar gra-žiau:

"Tamsta (cituojuama paraidžiui) kaltinate Tėvynę už tokį ten skirsty-mą neatitinka tikrovę, nes tokio skirstymo Tėvynėje niekad nebuvo ir dabar nėra. Kur yra reikalingas Tėvynės naujakurių apgina, vienija ir nuo-latos kviečia prie bendro darbo, to-dėl talpinant Tamstos raštą, kaip neteisinga, reikėtų prie jo pridėti ilgą prierašą ir paaiškinti tikrąjį dalykų stovį, bet kaip Susivienijimo nariui ir gabiam žurnalistui (apie Tamstą mus taip informuoja vietiniai nauja-kuriai), mes to daryti nenorime, nes tai padarytų Tamstai nesmagumą."

Nesmagumo! Manding, žurnalistas nėra ir negali būti, smagumų medžio-tas, jis tėra tiesos įsiektojas, ties-os bet kuria kaina. "Tai padarytų nesmagumą", ak, atleiskite, bet tai man šiek — tiek kvepia šantažu. Ir kaip tik šis veiksnyss verčia "Tėvynės" atneštas pasijabas ir p. Leo Vasil pareiškimą skelbti visų žiniui.

PAIEŠKOJIMAI

Lietuvos Generalinio Konsulato New Yorke paieškojimi asmenys

ASIPAUSKAS Antanas, iš Mockabūdių ar Galloriškės km., Vilkaviškio apskr.

BARANAUSKIENĖ — KAU-SAITĖ Ursulė, iš Sintautų, Ša-kių apskr.

KARPIS Juozas, iš Šakevičių km., Batakių v., Tauragės aps.

KAUSAITĖ — BARANAUS-KIENĖ Ursulė, sūnus Bronius ir dukta Stasė.

KUDŽMA Pranciškus, iš Bar-čų km. Vilniaus krašto.

LENSBERGAS Jonas, iš Šiau-lių apskr.

MATUZEVIČIUS Julius, iš Kuprių km., gyvenęs Vabalnin-ke.

PELESKAITIS Petras, iš Ber-žinų km., Keturvalakių km., Vil-kaviškio apskr.

RAICHERTAS Georgas, iš Sintautų, Šakių apskr.

SPEDERIS Francas, iš Pava-sijų k., Šakių apskr.

STIKLAKIS Stanislovas ir seserys Julė ir Juzė, iš Marijam-polės miesto.

TRAKIMAS Stasys.

TRAKYMAS, Ignasius.

VAIGIULIONYTĖ sesuo Pran-ciškos VELONISKIENĖS, gy-venusi apie Mahanoy City, Pa., kilusi gal iš Kalvarijos, Mari-jampolės apskr.

VALAITIS Juozas, iš Kidulių vl., Šakių apskr., gyvenęs Sao Paulo, Brazilijoje.

VIRSILA Konstantas.

ZEMRIETA Jonas ir Juoza-patas, iš Trivalakių km., Pašvi-tinio v., Šiaulių apskr.

ZUKAUSKAS Silvestras.

susipratimus su seniaisiais ame-rikiečiais sukėlė, bet dėl kelių išsiskirėlių tenka nukęsti ir tiems, kurie nori su mumis veik-ti ir santykiuoti.

Ta padėtis taisyti, nors kai kurie senieji amerikiečiai sako, jau esą pervėlu kas nors daryti. Kurie taip sako, prilygsta tiems naujakuriams, kurie norėtų ne-susipratimus tik tęsti. Tokie žmonės nemoka žiūrėti ateitin, neturi planų, jie gyvena dau-giau menkais praeties kaprizais.

Mums reikia bendrai veikti ne vien giriantis, bet žinant, ko-kios mus, kaip vienos tautos vai-kus laukia pareigos.

Man įstrigo, rugsėjo 8 d. mi-nint Clevelande, prof. J. Jakšto pasakymas, kodėl mums reikia dirbti. Jis atsakė: mums reika-linga išsilaikyti ekonomiškai, kultūriškai, o svarbiausia — tau-tiškai!

Seniau, nuo pirmo pasaulinio karo iki šių dienų, vieni dirbda-mi Lietuvoje, kiti Amerikoje, mes bendrai nudirbom didelius darbus nepriklausomai Lietu-vai sustiprinti. Dabar, privalom dirbti didžiausiam tikslui — TAUTISKAI IŠSILAIKYTI, kad pasauliniams įvykiams atėjus, Lietuvos nepriklausomybę at-statant, būtų lietuvių savo val-sitę atkurti.

Su jumis, naujakuriai, mes dirbti norime ir skaitome, kad Lietuva ir lietuvių tauta yra didžiausias pasiaukojimo, rū-pesčio ir pareigos objektas.

OHIO DERLIUS

U. S. Agrikultūros departa-mento daviniais visoje šalyje kukuruzų derlius siekia 3,130,775,000 bušelių. (Bušelis — 35.24 litrų). Pernai kukuruzų gauta 3,131,009,000 bušelių. Pra-eity 10 metų (1940-49) viduti-nis derlius buvo po 2,980,777,000 bušelių.

Ohio kukuruzų derlius šimet numatyta 172,572,000 bušelių,

po 48 bušelius nuo akro. (Vienas hektaras — 2,471 akrų).

Avižų derlius — 50,307,00 bu-šelių, po 41.0 buš. akrui.

Sojos — 21,980,000 bušelių, po 20.0 buš. akrui.

Cukrinių runkelių — 140,000 tonų, po 10.0 tonų akrui.

Tabako — 21,750,000 svarų, po 1,017 svarų akrui. (1 svaras — 454 kilo).

Obuolių. (komercinių) — 4,345,000 bušelių.

Bulvių — 5,890,000, po 190 bušelių akrui.

Ohio derlius nukentėjo nuo rugpjūčio mėnesio sausras. Nuo-stoliai apie \$10,000,000. Dau-giausia nuostolių patyrė kuku-ruza ir soja. Kukuruzų sunai-kinta 5,140,000 bušelių, už apie \$8,740,000. Sojos apie 540,000 bušelių, \$1,440,000 vertės.

Kai kuriose srityse kukuruzų nuostoliai siekė iki 40 nuš. Ben-drai visoje šalyje šią vasarą laukų ir gyvulių derlius yra toks didelis, kad, jeigu ne daugelyje vietų rugp. mėnesio sausras, šių metų derlius būtų viršijęs 1948 metų derlių, kuris buvo didžiaus-šias šalies istorijoje.

Paskiri svarbieji maisto pro-dukta, kaip kiaušiniai, riebalai, aliejai, (išskiriant svestą), vai-siai, (išskiriant obuolius) ir dar-žovės duos didesnius derlius už praėjusius metus.

50 METŲ NUO WILLIAM MCKINLEY MIRTIES

Rugs. 14 suėjo 50 metų nuo mirties prezidento William Mc Kinley, kuris buvo kilęs iš Ohio ir yra palaiditas Canton mieste, Ohio.

Jis 1901 m. buvo atvykęs į Buf-falo, N. Y. dalyvauti Pan-Ame-rikos konferencijoje, kur rugs. 6 d. pamišęs lenkas, Leonas Czolgoz, jį peršovė.

To prezidento laidotuvis buvo keistos. Visą laiką į šermentis nebuvo leidžiama publika, nebu-vo prileidžiami laikraščių foto-grafai nei korespondentai.

gudrios: jaunos, modernios
nori virti taip, kad būtų vėsu
...štai kodėl
jų pirmas pasirinkimas yra gasas!



GUDRIOS, jaunos, mo-dernios mėgsta virti su patogumais. O tai galima tik modernia gaso vir-tuve... laikanti šilumą pečiuje, o ne kam-baryje.

Nėra vėsesnio virimo būdo, kaip modernia gaso virtuve. Įsitikinkit pačios. Pa-lyginkit gražią naują gaso virtuvę su betkokia kita virtuve. Ir pamatykite, kodėl gudrios, jaunos ir modernios verda tik gasu.

"Vėsu... Tikrai! — Tai man duoda GASO virtuvė!"
"Gaso degikliai užsidega ir užgesa staigiai, taigi šilumą gaunate tik tada, kai reikia. Gaso virtuvėje šūtinatė už-daromis šūtinatuvu durimis, taigi šiluma lieka pečiaus viduje."



THE EAST OHIO GAS COMPANY

YOU, TOO, WILL VOTE THE

A-B-C-O-Matic

COMPLETELY AUTOMATIC WASHER

"the WONDER-WASHER of them all!"

Yes, the "wonder-washer" because it does the most wonderful job of automatic washing — rinsing — damp-drying ever known! No other automatic washer can match it. It's unique, patented, guaran-teed. It has 42 years of leadership back of it. See ABC-O-MATIC today!

\$299.95

the Only Washer that SHAMPOOS the clothes

AUTOMATIC LEVELING
A self-leveling device that compensates for the differences in floor level, lets washer stand firmly. No bolting down.

SIGNAL LIGHT
Light indicator is on when machine is in operation. Goes off when cycle is com-pleted. Saves steps to laundry room.

GEARLESS AUTOMATIC TRANSMISSION
Simple design and engineering for quiet, trouble-free operation, long life.

ONLY ABC GIVES YOU THESE MATCHLESS FEATURES!

- SHAMPOOS the clothes
- NEW, exclusive rinsing action
- QUIET, smoother per-formance
- NEW, softer action, washes cleaner
- EASIER on the clothes
- FEWER working parts
- EXCLUSIVE Spin-Aire damp-drying

SUOPIS FURNITURE

6921 Wade Park Ave.

EX 1-0911

Clevelande ir apylinkėse

LATVIŲ KONCERTAS

Pirmas šio rudens sezono stambesnis parengimas Clevelande — tai Clevelando latvių draugijos rengiamas koncertas š. m. spalio 10 d. 7:30 vak. Lietuvių salėje. Koncertuoja garsusis "The Latvian Trio" — Viktoras Ziedonis (smuikas), pasaulinio muzikų konkurso Šveicarijoje laureatas Ingus Naruns (violončelė) ir Voldemar Melkis (pianos). Programoje: Vivaldi, Čaikovskis, Sarazate, Chopin, Dardžins, Liszt ir k. Koncerto pianas iš Knabe firmos. Bilietai po 2.00; 1.50 ir 1.00 dol. nuo š. m. spalio 1 d. gaunami DIRVOS redakcijoje.

SPALIO 14 D. — "BUHALTERIJOS KLAIDA"

V. Alanto komedijos "Buhalterijos klaida" antrasis vaidinimas įvyksta Clevelande spalio 14 d., sekmadienį, 5 val. po pietų lietuvių salėje. Vaidinimą stato V. Brazilius dramos studija, rengia Vilniaus Krašto Liet. S-gos Clevelando sk. Po vaidinimo numatyti šokiai, bufetas, įvairenybės.

ATS. KPT. JONAS VAICAITIS iš Worcester, Mass. persikėlė gyventi į Cleveland, Ohio, ir įsikūrė 1344 E. 90th St. pas p. Roveršteinus.

MOTERŲ S-GOS VAKARAS

Ateinantį sekmadienį, rugsėjo mėn. 20 d. Moterų S-gos 36 kuopa rengia vakarą Naujosios parapijos svetainėje. Bus vaidinamas "Nūtrūkusi styga", dainos, loterija ir šokiai. Pradžiai 5:30 val. Pelnas bažnyčios altoriui įrengti.

JOHN. PHIL. McMAHON

kandidatuoja į miesto tarybą nuo 22-os apylinkės ir kviečia balsuotojus tuo susidomėti. Gimęs Clevelande 1905 m. rugp. 21, mokėsis čia pat, šioje apylinkėje gyvena 18 metų, II karo veteranas, tarnavęs kariuomenėje pietų Pacifiko pusrutulyje; 20 metų dalyvauja darbininkų organizacijose, 10 metų Cuyahoga apskritys šerifo pavaduotojas.

"ICE CAPEDES"

— ledo vaidinimai Arenoje prasideda šį ketvirtadienį, rugs. 27, ir truks iki spalio 14 d., kasdien vakarais nuo 8:30, o šeštadieniais ir sekmadieniais bus taip pat ir dieniniai spektakliai nuo 2:30. Bilietai pas Richman Bros., 736 Euclid Ave., pirmadieniais kasa atdara iki 8:00 val. vak.

Modernina GULF
benzino stotis

Lester S. Auerbach,
Clevelando Gulf Apylinkės
tvarkytojas

praneša, kad netrukus Clevelande bus baigtas 140 Gulf benzino stočių su moderninimas. Statomi nauji aparatai, perdažoma, pergrindžiami stočių kiemai, pagerinamas apšvietimas, gražinama bendra stočių išvaizda. Visa tai daroma ryšium su bendrovės aukštinio jubilieju.

Netrukus bus paskirta komisija, kuri aplankys visas Clevelande esančias Gulf benzino stotis ir paskirs 10 premijų tų stočių vedėjams, kuriuos bus pripažintos geriausios atrodančios ir svarišios užlaikomos.

Bus kreipiamas dėmesys ne tik į pačių stočių įrengimą, bet taip pat ir į tarnautojų išvaizdą, bet ir į poilsio kambarių švarą bei sanitarinius įrengimus, privažiavimo bei užiegos patogumą ir t.t.

Šį penktadienį ir šeštadienį Gulf benzino stotyse perkantiems bent 7 galionus benzino bus duodamos dovanos. Žiūrėkit skelbimą 7 pusl.

DR. A. J. KAZLAUCKIUS

už sėkmingai atliktą kojos operaciją ir rūpestingą gydymą bei priežiūrą, nuoširdžiai dėkoja

Mary Lutkus,
1212 E. 87 St.

JIESKO BUTO

dviems suaugusiems, dirbančiams. Siūlyti Dirvos redakcijai arba telefonu

RE 1-0390

Sveikinimai ir
Linkėjimai

nuo

VIVIAN S. PARKER

Kandidato į

11 apyl. Councilmanus

George Waylonis

keturių vyrų orkestras įvairiems pareigimams. Prieinama kaina.

Tel.:

UL 1-2993

SUOPIS FURNITURE

6921 Wade Park EX 1-0911

Visokių rūšių baldai ir elektriniai bei kitoki reikmenys virtuvei ir kiekvienam Jūsų buto kambariui

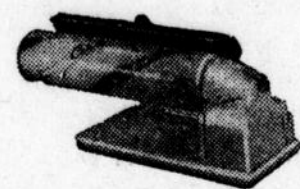
ŽEMOS KAINOS — MALONUS PATARNAVIMAS

Patogi vieta apsipirkti lietuviams naujakuriams lietuviškoje krautuvėje

Greetings and Best Wishes to Our Friends and Patrons

BURL AUTO WASH

WHERE YOU GET THE FINEST CAR WASH
15708 Lorain Ave. CL. 1-3190



CONLON IRONER

(MOGLIAI)

Šie mogliai pastatomi ant stalo. Automatiškai elektriniai mogliai dydžio 4x22. Kaina labai žema, tik \$59.95.

KULBICKAS APPLIANCE

621 E. 128th St., GL 1-8610

PIX BEVERAGE

45 rūšių alaus — visoki gaivinantieji gėrimai, vynas ir šampanas (prancūziškais)

Parengiama vestuvėms, baliams, pobūviams. Nemokamas pristatymas dieną ir naktį. Atmeta ir trečiadieniais.

6903 Superior Ave. EX 1-3311

PARDUODAMAS NAMAS

prie šv. Jurgio parapijos, 2 šeimų, 7 kamb. viršų ir 7 žemai.

1377 E. 66 St.

(Whitney Ave. kampas)

IŠTIKUS GAISRO
NELAIMEI

Kada jūsų namai arba rėkandai tampa sunaikinti arba sugadinti ugnies, kreipkitės į P. J. KERSIS, dėl apkaivimo, ko visada reikalauja apdraudos kompanijos pirm, ne-gu išmoka už nuostolius.

P. J. KERSIS

609-12 Society for Saving Bld.

Telef.: MAIN 1-1773.

Rezidencija: PENINSULA 2521

Mūsų specialybė

virtuvių, vonių, arkų ir spalvotų langų PERTAISYMAS

Taip pat popieriuojame arba dažome kambarius

K. ŠTAUPAS

16908 Endora Rd. KE 1-8794

PARDUODAMI NAMAI

East 65, ties Wade Park, 8 kamb. 1 šeimos, labai gerai išlaikytas, \$7.900.

Tinka dviems pirkėjams: 2 namai po 2 butus viename sklype, netoli nuo Superior.

Ray Nausner

11809 St. Clair Ave.

UL 1-3919

LI 1-9216

RKO Keith's 105th

Rugs. 26 — spalio 2 "Jim Thorpe All American" su Burt Lancaster.

JONAS G.
P. POLTER

Liėtuvis

Namų Maliavotojas

Popieriuotojas

Apkaivavimas ar patarimas reikale jūsų namo pagražinimo suteikiama nemokamai.

495 East 123rd St.
Telef.: POTomac 1-6899

JOS PERKAT RUPESCIŲ NEKELIANTĮ SILDYMĄ

su MONCRIEF

SILDYMO IR ORO VESINIMO SISTEMA

GASAS ★ ALIEJUS ★ ANGLIS

THE HENRY FURNACE CO., Medina, Ohio

LIETUVIŲ BANKE

GALIMA ATLIKTI DAUG REIKALŲ

Piniginės santaupos — kiekviena taupymo knygelė — čia yra apdraustos iki \$10,000 per Federal Insurance Cor., J. A. V. valdžios apsaugoje.

Čia gaunamos paskolos namams pirkti arba statyti, galima užsimokėti už gasą, elektrą, keisti čekius, pinigines perlaidas (Money orders) arba rengiantis kelionę galima įsigyti kelionių (Traveler) čekių, ir kitais reikalais čia galima gauti gerų patarimų.

Darbo valandos nuo 9:30 iki 3:00 val.

Trečiadieniais iki 12:00, šeštadieniais iki 1:00 val.

THE SUPERIOR SAVINGS
AND LOAN ASS'N.

6712 Superior Ave.

HE 1-2498

Cleveland, Ohio

P J KERSIS

609-12 Society for Savings Bldg.—Cleveland, Ohio

OFISO TELEF.: MAIN 1-1773. REZIDENCIA: PENINSULA 2521

Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiesčiuose, kreipkitės į mane, gausia pigia kaina. Taipgi gausit patarnavimą įvairiuose apdraudos-insurance reikaluose.

Sutaisau paskolas pirmo morgečio. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

Pilnai padengta apdrauda

UTah 1-4515

WM. DEBBS PAINTING CO.

WM. DEBBS

Namų Pagražinimas iš Vidaus ir iš Lauko
7526 Star Avenue Cleveland 3, Ohio

I J SAMAS JEWELER

Persikėlė į naują didesnę ir gražesnę krautuvę

7007 Superior Ave.

Greta Ezella Theatre

Dabar jau turime didesnę rinkinį Deimantų, Žiedų, Laikrodžių ir visokių graždaikčių, už nupigintą kainą.

Wilkelis Funeral Home

Valdžios pripažinta laidotuvių direktorė

Aldona Wilkeli - Wirby

Pilnas laidotuvių patarnavimas

—HAMMOND VARGONAI PER SERMENIS—

6202 SUPERIOR AVE.

HEnderson 1-9292

JAKUBS & SON
FUNERAL HOME

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai

25 metų simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue

ENDicott 1-1763

Skubėkit kol jų yra! Gaunate
6 ŽALIUS DAILIUS STIKLUS
pirkdami 7 galionus gasolino

DOVANOS jūsų
mažiesiems BALIONAI
ŠAUDYKLĖS • SALDAINIAI

it's G-DAY at Cleveland
Gulf stotyse - penktadienį ir šeštadienį

NEPRALEISKIT TOS PROGOS!

Gulf stotys Clevelande švenčia 50 metų Gulf jubiliejų, o tai yra —

"G" for GALA

"G" for GULF

"G" for G-R-E-A-T OCCASION!

Užsūkite — Gulf stotyse yra parengtos jums DOVANOS. Kalbant apie dovanas, norime priminti, kad didžiausia dovana jūsų automobiliui yra — Gulf užtikrinto degimo NO-NOX gazolinas.

Pajėgusis Gulf NO-NOX duoda
jūsų automobiliui PILNA ark-
lių jėgą!

Imkit Gulf NO-NOX dėl —

• Tikro degimo, kad greit užsivestų!

• Tikro degimo, kad sklandžiai veiktų ir būtų lengva važiuoti!

• Tikro degimo, kad kely galėtumėt pasukti ir pralenkti be svyravimo, kopti į kalną be klegesio.

Imkit pilną tanką tikro degimo NO-NOX G-Dieną!



GO GULF on "G-DAY"

Gulf vyrai turi gerą dalyką jūsų automobiliui!



DIRVA

THE FIELD

Redakcijos ir administracijos adresas — DIRVA, 6820 Superior Avenue, Cleveland 3, Ohio. — Telefonas: ENdicott 1-4486.
Redaktorius Vincas RASTENIS (buto telefonas: UTah 1-6747) Pedaktorius Belys GAIDZIUNAS (buto telefonas: GARfield 1-7406).

Kova dėl Vokietijos vis griežtinama

Rugsėjis, tradicinis, diktatorių agresijoms pradėti naudojamas mėnuo, šiais metais virto sėkmingu ir aiškiai, logiškai vedamos krypties laisvojo vakarų pasaulio diplomatijos laikotarpiu. Visa eilė svarbių konferencijų, baigiant Ottavą, ir šį pirmadienį prasidėję pasitarimai su vokiečių Bonnos vyriausybės bei šią savaitę Washingtono pradėti pasikalbėjimai su Italijos ministru pirmininku de Gasperi rodo, kad skubiai stiprinama ne tik gynyba, bet ir pastovaus bendradarbiavimo idėja.

"Jėga galime pasitikti jėgą"

Pereitą savaitę prezidento Trumano padaryti pareiškimai spaudos konferencijoje Washingtono yra vieni svarbiausių iš visų ligšiol padarytų. Jis aiškiai nurodė į vad. "jėgos formulę", kuria jau visai atvirai pradeda vadovautis JAV užsienio politika. Jėgos argumentą pirmą kartą prezidentas taip aiškiai išskėlė. Jo žodžiais, sąlygos verčia ateity jėgą naudoti vietoje diplomatijos, nors jis tai sakęs nenoriai. Graikija, Turkija, Berlynas, Trieste ir pastaruoju metu — Korėja, tai pavyzdžiai, kad jėgą teko atsakyti jėgą ir kad tai buvo pradžia politikos, kuri visu griežtumu numatoma vykdyti ateity.

Ar sieks Amerika susitarimų su sovietais? Jei tie susitarimai nei to popieriaus neverti, ant kurio surašyti (jo paties žodžiais?) Trumano atsakymas — taip, tačiau jis čia pridūrė, kad teks remtis jėga ir tik jos dėka turės būti laikomasi tų susitarimų.

Akys atkreiptos į Vokietiją

Iš savo vyriausybės gavę reikiamų nurodymų trys vakarų valstybių okupaciniai šefai šį pirmadienį Bonnoje pradėjo svarbius pasitarimus su Aden-

aueriu. Netenka abejoti, kad vokiečiai yra pasiryžę išsiderėti geresnes sąlygas už japonus. Jei vokiečiai turi prisidėti prie Europos gynybos nuo sovietų agresijos, tai teks jiems už tai ir sumokėti. Ta kaina būsimi nemaz.

Ko reikalauja vokiečiai?

Vokiečiai statą tokius minimalinius reikalavimus: pagrindinis dalykas, tai visiškai nepriklausomybė ir sąjungininkų nesikišimas. Sąjungininkų daliniai įėjimai į pasiliksia, tai tik kaip gynybos pajėgos ir pačių vokiečių kvietimu. Naujoji vokiečių armija prisijungsianti prie europinės armijos su Eisenhoweriu, tačiau daliniai ligi divizijos imtinai sudarysiami neliečiamus lyginius ir vokiečių generolai lygiai su kitais spresia strategijos ir operacijų klausimus. Vokiečiai reikalauja padaryti galvą visoms sąjungininkų kontrolėms bei suvaržymams. Anglies eksporto kiekius nustatysia vokiečiai — tai reiškia daugiau Ruhr plieno Vokietijai. Nebeturės būti suvaržymų ir cheminei pramonei, pagaliau, ginklų gamyba nebeturės būti varžoma.

Kaip žiūrėti į tuos reikalavimus sąjungininkai? Anglams ir prancūzams kaina atrodanti per aukštą (ypač kiek liečia plieną), tačiau, Amerika deda žygių prikalbinti anglus ir prancūzus priimti vokiečių reikalavimus bent principu. JAV samprotavimai. Vakari Vokietijos pagalbos reikalingi bet kuria kaina... Dabar belieka tik klausimas, kokį žodį tars patys Vokietijos gyventojai, išrinkę savo parlamentą. Ar jie remis vyriausybę? Atrodo, spaus Adenauerį išsiderėti dar daugiau, nes juk ar gali atsirasti geresnė proga?

Sovietai pradeda Vokietijos vienybės kampaniją

Galima būti beveik tikriems, kad sąjungininkai su federaline

Vokietijos vyriausybę susitar, tačiau, labai daug priklauso ir nuo to, ar visiems tiems planams pritars pati vokiečių tauta.

Norėdami sustabdyti Vokietijos apginklavimą sovietai neseniai pradėjo naują Vokietijos sujungimo kampaniją ir ją numato tęsti per du mėnesius. Tai būsiąs kritiškas laikotarpis vakarų pastangoms įsigyti naują sąjungininką. Pasireiškias ir nuomonių skirtumas tarp anglų ir amerikiečių pažiūrų. JAV bei kalbų nori atvesti sovietų pasiūlymus dėl Vokietijos sujungimo, o anglai nurodo: nieko, esą, nepralošim besitardami su sovietais, be to, sustiprėję vakarai teikia galimybių tartis lygiais pagrindais. Netenka abejoti, kad įvairiais kanalais visos žinios apie sovietų pasiūlymus ir sąjungininkų nesutarimą bus pasiekusios vokiečių mases. Nurodoma, kad vokiečiai savo brolių ryt. Vokietijoje nelaiko komunistais ir nemato didesnių kliūčių pasitarimams su jais. Jei vokiečiai ryt. Vokietijoje ar sovietai padarys kokių nuolaidų įsiekiant bazės krašto sujungimui, tai labai galima, kad vokiečiai vakaruose tam pritartų.

Ar bus atidengtos visos kortos?

Vieną kortą sovietų kontroliuotės komisijos pirmininkas ryt. Vokietijoje gen. Vassilij I. Čuikov jau atidengė: jis pasiūlė atitraukti visus okupacinius dalinius iš Vokietijos. Neatidengta dar vieno korta — gražinimas sujungtai Vokietijai rytinių sričių, dabar lenkų. Tai būtų sujungimo kaina su tam tikromis pačių sovietų sąlygomis.

Tai atrodo nepatikima, tačiau ar vokiečių — sovietų 1939 m. susitarimas atrodė tuo metu patikimas?

Vokiečiai šiuo metu stebi ne tik dėl jos besivaržančių du pasaulius, bet ir įsisąmonina, kad nuostabiai sutvirtėjusi ekonomikai ir būdama centrinėje padėty, Vokietija jau nebėra korta dviejų sistemų rankose, bet pati išaugo galingu veiksmu.

V. Rimvyoas

DERYBOS KORĖJOJE

Paskutiniu metu Korėjoje paskarėjo kovos fronte, bet tuo pačiu metu vyksta ir derybos dėl... derybų atnaujinimo.

Tuo tarpu vyksta susitikimai tik tarp ryšių karininkų, kurie, nors jau tris kartus buvo susitikę, dar nieko nesutarė. Komunistų atstovai kalba tik apie tai, kuriuo laiku atnaujinti derybas, o sąjungininkų atstovai reikalauja pirma susitarti dėl derybų aplinkybių, kurios pašalintų priešastis tokiems nesupratimams, kad atnaujintos derybos dėl jų vėl neturėtų nutrūkti.

Tarp Baltimorės lietuvių

Baltimorės lietuvių tremtinių bendruomenės vadovybės iniciatyva, rugsėjo 22 d. lietuvių salėje įvyko naujųjų ateivių jaunomenės susirinkimas, kuriame buvo įsteigta jaunimo sporto sekcija.

Į sekcijos valdybą išrinkti: V. Karaliaus, A. Marcinkevičiaus ir J. Vieraitytė.

Sekcija susiskirstė į atskiras sporto šakas.

Medžiagiškai šią sekciją remia ir globos tremtinių bendruomenės vadovybė.

Seštadieninė lietuvių mokyklos tėvų visuotinė susirinkimas įvyks spalio 14 d. mokyklos patalpose.

Milijoniniame Baltimorės mieste lietuvių parapija yra tik viena, kurioje klebonauja kun. dr. L. Mendelis.

Klebonas savo parapijiečiais labai rūpinasi, o ypač tais, kuriuos paliečia kokia nors nelaimė. Nuolatos aplanko sergančiuosius ligoninėse paguosdamas ir net medžiagiškai paremdamas.

Baltimorės lietuvių šv. Alfonso parapijos bažnyčios prieangyje poetas Kazys Bradūnas yra įkūręs knygų bei žurnalų kioską. Kioskas būna atdaras tik šventadieniais pamaldų metu, tačiau knygų išparduoda nemažai. Pavyzdžiui, J. Daumanto "Partizanai už geležinės uždangos" labai trumpu laiku parduota apie 30 egzempliorių, V. Romono — "Dulkės raudonam saulei" apie 20 egz., J. Balio — "Lietuviškos pasakos" irgi apie 20 egz. ir t.t.

Jeigu kioskas būtų įsteigtas kur nors ties lietuvių sale, kur kiekvieną dieną lietuvių judėjimas yra nemažas, knygų būtų parduodama dar daugiau.

Baltimorės parapiją pradžios mokyklą šiais metais lanko per 200 vaikų, kurių tarpe yra nemažas skaičius ir kitataučių. Yra keliolika kitataučių vaikų, kurie gana gerai kalba lietuviškai, nors mūsų kalbos specialiai ir nesimoko.

Kad tilptų visi vaikai nori lankyti šią mokyklą — atostogų metu buvo praplėstos mokyklos patalpos. O tam reikėjo išleisti keli tūkstančiai dolerių. Išlaidoms apmokėti, spalio 7 dieną parapijos salėje įvyks pirmoji rudens vakarienė, į kurią kviečiami ne tik vaikai tėvai, bet ir prijaunantieji.

Įėjimas — 3 doleriai. Rengėjas kleb. Mendelis tikisi šion vakariene sulaukti, kaip ir kiekvienais metais, daugybės savo parapijiečių ir artimųjų.

Praeitais metais prie vietinio Atletų klubo yra įsteigęs lietuvių jaunių sporto būrelis, kuris turi krepšinio, futbolo ir stalo teniso sporto šakas. Metų bėgyje jaunieji puikiai užsirekomendavo krepšinyje, nugalėdami Baltimorės miesto lygos meistrus. Šiais metais nori įstoti į pirmenybes visose savo sporto šakose. Į futbolo lygą jau įstojo. Jaunieji norėtų, kad lietuviškoji visuomenė juos paremtų.

Šiam sporto būreliui vadovauja Rimvydas A. Česonis, V. Dulyš ir A. Meidūnas.

Jaunieji yra labai dėkingi Atletų klubo vadovui p. Mičiulniui už leidimą naudotis klubo pa-

talpomis ir sporto įrankiais.

Baltimorės lietuvių Legionierių Posto komandierius Antanas Dranginis apleido savuosius ir išvyko kunigų seminarijon.

Dauguma lietuvių labai apgailestauja neradami savo tarpe šio malonaus vyro — žmogaus. Tai buvo vienintelis jaunas lietuvis čia gimęs ir augęs ir Lietuvos niekad nematęs, bet puikiai kalbą lietuviškai ir labai gerai suprantąs šių dienų lietuvių tautos padėtį. Tik jis vienas su naujųjų lietuvių ateivių jaunimu palaikė puikius ir nuoširdžius santykius, visados buvdamas jų tarpe, drauge su jais praleidamas visus jaunimo subūvimus. O kada atėjus — režisiorius J. Palubinskas statydavo koki scenos veiklą — A. Dranginis būdavo kartinis asmuo, visados nuoširdžiai ir linksmu nusiteikęs scenos mėgėjų tarpe. Jei buvo ruošiamas bendri lietuviški kultūriniai pasirodymai ar minėjimai surišti su bet kokiomis šventėmis — A. Dranginis visur buvo pirmųjų organizatorių tarpe.

A. Č.

Cyveja detroitiečių veikla

Besiantįs ruduo atneša daugiau gyvumo ir Detroito lietuviškoje veikloje. Praeitą sekmadienį įvyko net dvi lietuviškos gegužinės, paskutinės šią vasarą, kurias rengė abi vietos lietuvių parapijos. Rudens sezoną parengimus pradeda Amerikos lietuvių katalikai veteranai, kurie sekantį seštadienį rengia šokių buv. Lietuvių Salėje, taip pat pradeda dažnėti ir organizacijų susirinkimai. Praeitą sekmadienį turėjo susirinkimus Detroito socialdemokratai ir valstiečių liaudininkų sąjungos skyrius.

Praėjusio seštadienio lietuviškos radijo valandėlės klausytojai girdėjo istorinį radijo vaizdėlį "Pagrobtą Karūną". Šis naujas V. Alanto vaidinimas vaizduoja Vytauto pastangas karnuoti Lietuvos karaliumi.

Rugsėjo 17 dieną įvyko visuotinis ALB Radijo Klubo narių susirinkimas, kuriam pirmininkavo p. Ambrozė. Malonu pastebėti, kad gerėja klubo finansinė padėtis. Todėl nutarta ateityje radijo valandelių metu du-

ti daugiau vietos kultūriniam reikalams.

Rugsėjo 22 dieną pradėjo darbą prie šv. Antano parapijos mokyklos veikianti lietuviška seštadieninė vargo mokykla. Mokyklą lanko per 70 jaunų lietuvių ir lietuvačių. Mokyklos vedėjas — K. Gogelis, mokytojai — Arbačiauskienė, Šližys ir Misiūnas. Netrukus numatomas šaukti tėvų susirinkimas.

Kun. Boreišio patriotiški pamokslai sutraukė į šv. Antano parapiją didžiąją dalį tremtinių. Tikrai nedaug yra kunigų, iš kurių pamokslų trykštų tiek tėvynės meilės. Tačiau... lietuvių patrioto vadovaujamos parapijos lietuvių seselių vedamoje mokykloje jauni lietuviukai mokomi iš angliškios maldaknygės, o lietuviškos pamokos turi tenkintis tik seštadieniais. Norėtusi begi tikėtis, kad vieną dieną lietuviški dalykai ras vietos ir normalioje šios mokyklos pamokų eilėje.

Detroito aukštosiiose mokyklose — jėzuitų išlaikomame Detroito Universitete, valstybiniam Wayne Universitete ir katalikiškoje mergaičių Mary Grove College šį rudenį studijuoja apie trisdešimt lietuvių tremtinių. Studentų tarpe gyva mintis susiorganizuoti į Amerikos Lietuvių Studentų Sąjungos skyrį, tačiau šiam reikalui neatsiranda iniciatorių. Lietuvos gyvenime studentija buvo aktyviausia visuomenės dalis. Gyvą veiklą rodo ir kitose vietovėse susiorganizuotą lietuvių studentai. Reikia tikėtis, kad neatsilikis ir detroitiečiai.

Z. V. R.

1000 Skaitytojų!

Dirva skelbia antrą tulką,

tikslu įtraukti į Dirvos skaitytojų šeimą dar vieną tūkstantį skaitytojų, kurie lig šiol neprenumeruoja Dirvos greičiausiai tik dėl to, kad nesutiko tinkamos progos jai užsisakyti. Sudarykime jiems tą progą!

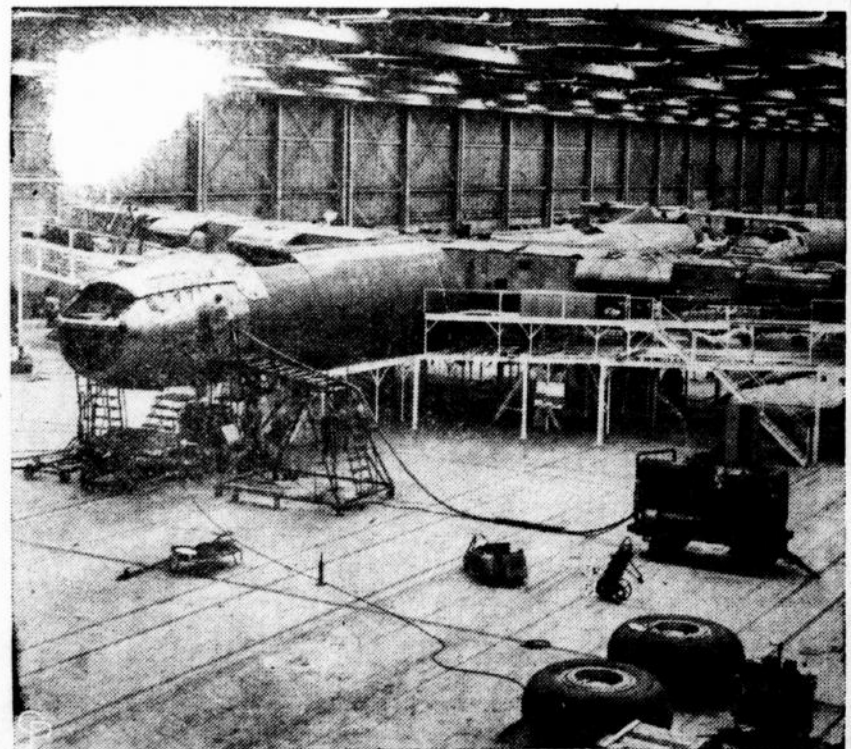
Nuo 1951 metų rugpjūčio 15 dienos iki 1952 metų sausio 1 dienos yra šios tulkos darbo laikas. Talkininkai kviečiami Dirvos atstovai ir visi kiti jos bendraminčiai.

Talkos pabaigtuvėms šį kartą skiriamos šešios premijos: trys platintojams ir trys skaitytojams, kurios bus išmokėtos, jei per talkos laiką bus įvykdyta bent pusė numatyto plano.

Pirmosios premijos — po 50 dolerių, antrosios — po 30 dolerių ir trečiosios — po 20 dolerių.

Skaitytojams premijos bus paskirtos laimėjimo būdu. Kiekvienas naujas skaitytojas, užsprendęs Dirvą talkos laikotarpyje, gaus eilės numerį, duodantį teisę dalyvauti premijos laimėjime. Teisė į pilną premiją priklausys užsimečiusiems už metus. Užsimečiusieji už metų dalį, turės teisę tik į atitinkamą laimėtos premijos dalį (dalinsis premiją su kuo nors kitu, laimėjusiu kitą tos premijos dalį).

Platintojams premijos bus skiriamos tiems, kurie bus surinkę daugiausia tulkų. Metinė prenumerata — 4 tulkos, (kiekvienas metų ketvirtis po 1 tulką). Jei į vieną premiją konkuravę du ar daugiau po vieną tulką skaitytojų turinčių platintojų, toji premija tarp jų būtų skiriama laimėjimo būdu. Nelaimėjęs augštesnės premijos toks platintojas normalia tvarka dalyvaus varžybose su kitais dėl mažesnės premijos.



B 36 bombonešų dirbtuvė Fort Worth, Tex., perdirbama atominė energija varomiems lėktuvams gaminti. Manoma, kad atominis lėktuvas bus brangesnis net už atominį povandeninį laivą, kurio statybai jau išleista 40 milijonų dolerių.



OMAHOS LIETUVIAI NEATSILIKO NUO WASHINGTONO IR NEW YORKO VENGŲ. Kai Gromyko keliavo traukiniu į San Francisco, Omahos lietuviai ryžosi jį atitinkamai pasitikti. Jie susirinko geležinkelio stotyje su plakatais, kuriuose buvo tokie užrašai: "Gromyko, grąžink 700,000 lietuvių namo", Gromyko, tavo rankos yra suteptos lietuvių krauju". Geležinkelio ir kiti pareigūnai tačiau "sveikintojų neleidė ir peroną... (Kazin, kaip jie būtų pasielgę, jei sveikintojai būtų atėję su gėlėmis?). Tada jie nuėjo su plakatais ant geležinkelio tilto ir praleido išeinančių traukinį. Tačiau tai buvo ankstyvas rytas, vargu kas iš keleivių galėjo tuos plakatus matyti. Užtat čia matomoji nuotrauka su atitinkamais aprašymais buvo įdėta vietos dienraštyje ir bent jau Omahos skaitytojai sužinojo, ką jie mano apie bolševikus.